

DOMINIK

GODIŠNJAK GIMNAZIJE FRA DOMINIKA MANDIĆA, ŠIROKI BRIJEG, BROJ 25, KOLOVOZ 2020.

Iz sadržaja

6

Dnevna doza škole

24

Maturalno putovanje

30

Maturanti

42

Maturalna zabava

51

Predstavljamo ih
s razlogom

61

Školske i izvanškolske
aktivnosti

Dominik prvi put pripremljen on line

Riječ uredništva

Pred tobom se nalazi još jedan Dominik, ove godine malo posebniji. Naime, ove godine slavimo 25. obljetnicu izlaska našega lista kojega svi svake godine žarko iščekujemo. Prije 25 godina naša je profesorica Blanka Kraljević pokrenula ovaj list u kojem se svake godine trudimo popratiti sve događaje te ih spojiti u jednu cjelinu. I u ovom broju vam donosimo sličan sadržaj s ponekim novitetima. Zabilježili smo sve važnije događaje: natjecanja, uspjehe učenika, predstavili one koji se uza srednju školu bave sportom ili glazbom, ispratili maturante koliko je to moguće, predstavili odjele, mnogo je i novih sadržaja koje ćemo vam ostaviti kao dozu iznenađenja prigodom listanja. Članovi novinarske sekcije su se uz naše mentorice: prof. Blanku Kraljević i prof. Marinom Češkić potrudili učiniti ovaj Dominik što zanimljivijim i kreativnim, te im na tome od srca hvala.

Nadamo se da si prigodom listanja naučio nešto novo, da smo te podsjetili na neke događaje i ono što je najbitnije da smo te nasmijali. Isto tako nadamo se da nam ne ćeš uzeti za zlo moguće pogrješke i manjak sadržaja jer trenutna situacija je poremetila mnogo toga. Do dogodne.

Mia Galić,
glavna i odgovorna urednica
Dominika, 2020.

Dominik

godišnjak Gimnazije fra Dominika Mandića
Široki Brijeg, kolovoz 2020., broj 25., godina XXV.

Izdavač: Gimnazija fra Dominika Mandića Široki Brijeg, Kardinala Stepinca 24**Za izdavača:** Miroslav Bošnjak**Glavna i odgovorna urednica:** Mia Galić**Zamjenica urednice:** Andrea Šakota**Naslovna stranica:** Ena Šantić**Ilustracije:** Lucija Nogalo**Izvršne urednice:** Marina Češkić i Blanka Kraljević

Uredništvo: Iva Bubalo (ib), Lucija Bevanda, Jelena Čolak (jč), Karla Čović (kč), Iva Ćubela (ić), Jana Galić (jg), Mia Galić, Mara Galić (mag), Marija Galić (marg), Nika Gugić, Zvonimir Galić, Slavka Galić (sg), Luka Hrkać (lh), Hrkać, Karla Jelić (kj), Tea Jurilj (tj), Antonija Kožul (ak), Anica Kosir, Nikolina Karačić, Kata Leko (kl), Ivana Mabić, Janja Martinović (jm), Sara Miličević, Dora Paponja, Paul Filip Palac, Antonija Rezić, Mateo Rezić, Anamaria Skoko, Iva Slišković, Maja Slišković (ms), Jessica Leonora Soldo (jls), Nikolina Soldo, Šima Soldo, Andrea Šakota (aš), Katarina Šantić (kš), Danijela Vukoja, Iva Vukoja, Josipa Vukoja, Karla Zovko Ivkić

Suradnici: Miroslav Bošnjak, fra Robert Kiš, Divna Majić, Đinjo Jurić, Marija Kožul, Maja Zovko, Ivona Glavaš, Marija Jurić Galić, Anita Primorac, Monika Bošnjak, Lucija Čolak, Mario Sesar, Helena Lasić

Fotografije: Tomislav Hrkać, Jabuka TV, Tomo Miličević, Danijela Galić, Jelena Marušić, novinarska sekcija,

Adresa uredništva: dominikfdm2020@gmail.com

Tisak: Suton d.o.o., Široki Brijeg

Naklada: 600 ????????

PROFESORI I DJELATNICI GIMNAZIJE

2019./2020.

Ravnatelj:	Miroslav Bošnjak
Voditeljica smjene:	Ivanka Mandić
Pedagoginja:	Anita Primorac
Tajnica:	Ljiljana Suton
Računovodstvo:	Božana Lovrić-Knezović, Kristina Šaravanja
Operativka za gaudeamus:	Ivana Jelčić
Knjižničarke:	Blanka Kraljević, Marina Češkić
Matematika:	Ivana Paponja, Vesna Čolak, Ana Jelić, Marija Cigić, Ana Marija Soldo, Mirna Čerkez, Marija Pavković
Hrvatski jezik:	Anica Šušak, Ankica Dujmović, Maja Zovko, Jelena Marušić, Ana Skoko
Engleski jezik:	Dinko Jurić, Marija Zovko-Jurić, Blago Kraljević, Maja Slišković, Maja Zovko, Jelena Marušić
Njemački jezik:	Mladen Kutle, Damir Draškić, Dijana Soldo, Mateja Galić
Latinski jezik:	Ivona Glavaš
Likovna umjetnost:	Dragana Nuić-Vučković, Marijana Pažin-Ivešić, Žana Mikulić
Glazbena umjetnost:	Iva Sušac
Povijest:	Ante Topić, Mario Barbarić, Marijana Odak, Mateo Zadro
Zemljopis:	Mario Brkić, Ivana Bevanda
Fizika:	Mirko Zovko, Damir Galić
Biologija:	Tončica Ćorić, Josipa Zovko, Divna Majić
Kemija:	Marija Kožul, Josipa Zovko, Divna Majić, Ivana Knezović
Politika i gospodarstvo / Sociologija:	Danijela Galić
Filozofija/Logika :	Ana Karaula, Marija Jurić-Galić, Žana Mikulić
Tjelesna i zdravstvena kultura:	Jozo Skoko, Igor Jelčić, Dalibor Kožul
Psihologija:	Monika Bošnjak
Informatika:	Drago Šaravanja
Vjeronauk:	fra Robert Kiš, fra Augustin Čordaš, fra Zlatko Ćorić
Ostali djelatnici:	Gordana Kutle, Ljilja Grbešić, Sonja Vukoja, Marijana Ljubić, Gojko Vukoja, Damir Karačić

Iz ravnateljeva kuta

Epidemija koronavirusa (COVID-19) prekinula odvijanje redovitog nastavnog procesa

Piše: **Miroslav Bošnjak**

Odlukom Kriznog stožera Civilne zaštite Zapadnohercegovačke županije od 12. ožujka prekinuto je odvijanje redovitoga nastavnoga procesa u obrazovnim institucijama počevši od vrtića, osnovnih i srednjih škola, do fakulteta. Premda zatečene neočekivanim stanjem, škole su se odmah po preporuci Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta u rekordnom roku organizirale i započele nastavu na daljinu. Bio je to veliki iskorak za mnoge škole nenaviknute na novonastalu situaciju jer su do tada uglavnom funkcionirale odvijanjem nastavnog procesa na klasičan način. Međutim, kako od učenika, tako i od profesora, ubrzo i neočekivano stižu pozitivne reakcije. Sukladno brzom reakciji Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta Vlada Zapadnohercegovačke županije u uvjetima proglašenog stanja nesreće na njezinu području, donijela je odluku o angažiranju svih resursa i osoblja na procesu uspostave izvođenja nastave na daljinu. Vlada je naložila da se maksimalno koristi platforma skole.sum.ba Sveučilišta u Mostaru. U novonastaloj situaciji

svi sudionici procesa pokazali su veliku odgovornost i brzo se prilagodili velikom izazovu. Istina, još uvijek je rano govoriti kada i kako će nastava završiti i kako će se organizirati matura, kraj školske godine i upisi u osnovne, srednje škole i fakultete. O tijeku nastave na daljinu stižu pohvale ne samo učenika, profesora, nego i roditelja, ali su istaknuti i svojevrsni nedostaci, a prije svega u nedovoljno tehničkoj opremljenosti i osposobljenosti sudionika procesa. Stoga se nameće potreba brzog osposobljavanja ne samo učenika, nego i profesora za novonastali oblik izvođenja nastave, a što je svakako poziv nadležnim institucijama da se u što skorije vrijeme krene u kontinuiran proces edukacija. Evidentna znanja počevši od rada na WhatsApp-u i njegovim skupinama, Viberu, pa i Zoom-u i slično, CARNET-u, nisu dostatna i treba ih proširivati kako kroz platformu koju nudi SUM (Sveučilište iz Mostara) tako i kroz druge oblike, jer samo dobro smišljen i obogaćen pristup može biti kvalitetan nadomjestak neposrednoj nastavi. Prema jasnim spoznajama najveći broj profesora

i učenika svakodnevno je uključen u nastavni proces na daljinu i bez obzira koliko će ova situacija trajati, uvjeren sam kako djeca neće izgubiti školsku godinu i situacija u kojoj smo se našli mora biti iskorak za buduće oblike učenja i obrazovanja. Nakon što je nastava na daljinu u našoj gimnaziji već počela sredinom ožujka, nekako smo se svi pomalo privikli, uhodali i ona je postala naša stvarnost. Koristim ovu prigodu pohvaliti sve naše učenike, profesore koji su na najozbiljniji način prihvatili ovakav oblik učenja. Samo da podsjetim, s početka devedesetih također su bile izvanredne situacije i 7. travnja je nadležno federalno ministarstvo zbog neposredne ratne opasnosti donijelo Odluku o prekidu izvođenja redovite nastave, a učenicima su zaključene ocjene i nastava je godina zaključena. Međutim, današnja situacija otvara druge iskoristive mogućnosti završetka planom i programom započetih radnji kroz izbor učenika naraštaja, maturu, upise u srednje škole i fakultete, i ja sam uvjeren kako ćemo sve uspješno svladati i da ćemo školsku godinu na primjeren način privesti kraju.

DOMINIK 2019./2020.

Dan učenika

Učeničko vijeće Gimnazije fra Dominika Mandića tradicionalno je obilježilo Dan učenika. Ove su godine 19. studenoga organizirali zabavni program u školskoj sportskoj dvorani. Pripremljeni su sadržaji koji su mogli zadovoljiti svačiji ukus. Za one zahtjevnije bio je to zabavni kviz *Pet na pet* u kojem su sudionici osim duhovitosti pokazali i zavidnu dosjetljivost. Drugi dio programa bio je rezerviran za one koji su provjeravali snagu mišića, pa su tako vukli konop, zavezanih nogu trčali u vrećama što je, prije svega, zabavljalo nazočnu publiku. Skupina učenika iz IV. a i b odjela svojim su glazbenim nastupom dali dodatnu dimenziju proslavi. (mag)

DSD – Deutsche Sprachdiplom

Krajem studenoga 2019. u prostorijama naše škole održan je pismeni i usmeni dio ispita za njemačku jezičnu diplomu (DSD). Pet naših gimnazijalaca pristupilo je ispitu kojeg je pratio i stručni savjetnik

ZfA gospodin Thomas Polland. Učenike je pripremala profesorica Dijana Soldo. Razinu B2 položili su: Jelena Čolak (4.a), Luka Vukoja (4.d) i Mara Galić (4.e), a razinu C1 Lovro Kožul (4.a). (mag)

Primjećujemo: **Vršnjačko nasilje**

Kontrolirati utjecaj masovnih medija

Piše: **Anita Primorac**

U proteklih nekoliko godina svjedoči smo porasta nasilja, a posebno je zabrinjavajući njegov porast među djecom i mladima. Najčešće se ono događa u školskoj sredini, a putem medija svakodnevno čitamo o napadima na maloljetnike, tučnjavama u školama, te o različitim psihičkim maltretiranjima. Jedan od oblika nasilja o kojem se sve više govori je svakako ono vršnjačko, a nazivamo ga bullying. Oblici pojavljivanja nasilja su mnogobrojni. Najvidljiviji oblik jednoga takvoga ponašanja je tjelesno nasilje, koje može dovesti do ozbiljnih ozljeda, a onda i negativno utjecati na mentalno zdravlje pojedinca. Međutim, često je prisutno i verbalno nasilje, kada se koriste riječi da bi se povrijedili nečiji osjećaji. U novije vrijeme, sa sve većom popularnošću društvenih mreža, pojavio se jedan

novi oblik vršnjačkog nasilja koje se događa u virtualnom svijetu, a to je ono elektroničko ili cyberbullying. Ono može uključivati neprikladne tekstualne poruke, slanje uvredljivih fotografija, kao i drugih privatnih sadržaja žrtve. Stradaju nerijetko ona djeca koja su tjelesno slabija, pasivnija, ona koja imaju nisko samopoštovanje i samopouzdanje, koja pokazuju povučenost, ali žrtve nasilja mogu biti i djeca koja se ističu po svojim sposobnostima, darovitosti i koja općenito odudaraju od svojih vršnjaka. Ono što karakterizira žrtve nasilja je strah. On ih paralizira, čini ih bespomoćnima, pa se često događa da nemaju hrabrosti zatražiti pomoć, zbog čega vršnjačko nasilje nikad ne prestaje. Počinitelje nasilja karakterizira nedostatak empatije, impulzivnost, sklonost kršenju pravila, te pozitivni stavovi o nasilju. Kad je riječ o čimbenicima koji utječu na pojavu vršnjačkog nasilja, prvo treba krenuti od obitelji, njezinih odnosa i klime. Ona je primarna okolina u kojoj dijete odrasta. Ako u njoj nema dovoljnog nadzora nad djetetom, ako se dopušta agresivno ponašanje, dijete kažnjava tjelesno, sve to utječe na razvoj nasilničkog ponašanja kod djeteta. Ono uči da je takvo ponašanje prihvatljivo i da je to prikladan način za rješavanje sukoba u odnosu s vršnjacima. Mogući poticaj za agresivno ponašanje među vršnjacima mogu biti i masovni mediji koji su postali sastavni dio naših života, te glavni odgojitelji ljudi općenito, posebice djece i mladih. Osim što nas educiraju, zabavljaju, šire naše spoznaje, mediji i negativno utječu na djecu plasirajući razne agresivne sadržaje putem filmova, crtanih filmova, reklama, te i video igrice koje su često sredstvo zabave djece i mladih. Iako su pokatkad prepune nasilnog sa-

držaja i nisu prilagođene dječjem uzrastu, djeca ih prihvaćaju i oponašaju u svakodnevnom životu. Na televizijskim programima, sve su više rasprostranjene i reality emisije koje služe za zabavu. Tu se mogu vidjeti svi oblici nasilnog ponašanja, nemoralne radnje, bahato i vulgarno ponašanje, omalovažavanje drugoga, pa i sebe. Takvi tv programi zapravo i potiču negativno ponašanje, a reality sve više dobiva na popularnosti. Reality natjecatelji dobivaju status *tv zvijezda* i stječu obožavatelje, te samim tim šalje se poruka o njihovoj uspješnosti, što kod djece može izazvati oduševljenje i želju da krenu stopama takvih. Također ovakvi sadržaji učvršćuju i agresivne oblike ponašanja i potiču ih. Djeca se ponašaju po modelima i stoga je važno vlastitim primjerom dati model pozitivnog i nenasilnog ponašanja uz međusobno poštovanje i razumijevanje. Djeca i roditelji moraju znati da je nasilno ponašanje neprihvatljivo i ukoliko dođe do bilo kakvog oblika nasilja da se s povjerenjem mogu obratiti profesorima, a i stručnom osoblju, kako bi se spriječilo daljnje zlostavljanje. Ukoliko se nasilje ne prepozna na vrijeme i ne zaustavi, ovakvi oblici ponašanja kod djece zadržat će se i u odrasloj dobi, a to će dovesti do stvaranja disfunkcionalnog društva. Kako bi se vršnjačko nasilje spriječilo, potrebno je prvenstveno stvaranje povoljnoga obiteljskoga i školskog ozračja, te educiranje školskog osoblja, roditelja i djece o prevenciji takvog nasilja. Djeca se trebaju učiti samokontroli i empatiji, internet i gledanje agresivnih sadržaja u medijima im također mora biti ograničeno, i naravno, potrebno je uspostaviti zakonske norme koje bi jasno definirale zabranu emitiranja agresivnih sadržaja u medijima.

Nagrade i priznanja

Nagrada Ogranka Matice hrvatske za najbolji učenički literarni rad u 2019.

Gimnazijalci bez prave konkurencije u obje kategorije

Jessica Leonora Soldo (III. a) za pjesmu **Otuđen** i **Jelena Tomić** (II. b) za prozni uradak **Moj najbolji prijatelj knjiga** pobjednice su ovogodišnjeg natječaja Matičina nagrada širokobriješkoga ogranka Matice hrvatske za najbolje učeničke literarne radove u kategoriji poezije i proze za srednjoškolce. *Te su me knjige naučile živjeti, u njih sam se skrivala svaki put kada nešto krene po zlu. Slušale su me. Slušala sam i ja njih. Neprestano su bile uz mene, učile me, tješile, odgajale, bile moj najbolji prijatelj. Mislim imala sam ja i drugih prijatelja, onih pravih ljudskih, ali oni bi često pobjegli kad je najgore, pravili bi se da ne vide i ne čuju. Međutim, volim ja i njih kao što volim sve što sam susrela u životu, pa bilo ono dobro ili loše,* kaže Jelena Tomić u nagrađenom radu koji bi se slobodno mogao nazvati **Hvalospjevom knjizi**, zato što nastavlja u istom tonu: *Iskreno,*

u onom dječaku s početka priče možda sam vidjela i djelić sebe, samo što nikad nisam bila dovoljno hrabra da postupim kao on jer sam se zamarala mišljenjima drugih ljudi. Možda baš njega poučavaju, odgajaju i ohrabruju upravo knjige. Možda u njima vidi svog najboljeg prijatelja kojeg je u ovom surovom svijetu u kakvom mi danas živimo zbilja teško pronaći. Tako uvjerljivoj dominaciji u Širokom Brijegu učenica Gimnazije fra Dominika Mandića u okviru književnog stvaranja pridonijelo je i treće mjesto za sastav **Kojim tračnicama krenuti** koje je zauzela **Andrea Šakota** (III. b). Živimo u vremenu u kojemu nikome nije lako, mladim ljudima napose. Kakav je izlaz prema nagrađenoj pjesmi Otuden Jessice Leonore Soldo: *Ja sam otuđen/od sebe/od svijeta,/ja sam izgubljen/na znanom mi putu./rastrgan u pogledu/stranca i prijatelja,/lutam u nevremenu,/*

raspreden/u njemu/lebdim. (...) *Gasim cigaretu./dim i ja/rasplinemo se i skupa/iščekujemo./* Nagrađeni rad Andree Šakote nudi drukčiji izlaz, borbu: *Od samog početka naš osobni cilj je da preuzmemo odgovornost, da se dignemo na sam vrh i da svoj život imamo pod nadzorom. Ali mi smrtnici nemamo hrabrosti uskočiti u vagon i krenuti bez straha k ostvarenju naših ciljeva. Hrabrost nam je postala samo usmena predaja kojoj rijetko svjedočimo.* Prema riječima organizatora u nikad jačoj konkurenciji i većem broju radova, nepristran i kvalificiran ocjenjivački sud u sastavu iskusnih profesorica hrvatskog jezika i književnosti: **Diana Zovko**, **Mirela Lovrić** i **Ana Skoko** nije imao lak posao. Pobjednici su nagrađeni vrijednim knjigama u izdanju Ogranka, a radovi su im objavljeni u časopisu Vitko.

(B. Kraljević)

Nagrada najvolonter Gordana Jelić za 2019. godinu

Malim koracima do velikih stvari

Pokojna profesorica **Gordana Jelić** prva je među nama shvatila važnost volontiranja i postavila ga, koliko je ona u okviru okolnosti mogla, na odgovarajuće mjesto u društvu. Njezina je ideja bila individualna pomoć preko trajnog naloga koja je Udruzi bila zamašnjak i dovela do velike brojke pojedinaca koji na taj način danas pomažu našem djelovanju. Otuda ova nagrada kojom naglašavamo važnost volontiranja iz zahvalnosti za ono što je učinila na tom polju nosi njezino ime, rekao je na početku svečanosti proglašenja najvolontera za 2019. godinu, **Ivan Soldo** predsjednik Upravnog odbora Zaklade fra Mladen Hrkać. Jedna od dobitnica nagrade Vitežanka, **Ljerka Bralo** iz udruge Svjetlo naglasila je da nitko od onih koji se kao i ona bavi humanitarnim radom ne radi to s ciljem da dobije bilo kakvo priznanje, ali da je lijep osjećaj kad tko prepoznat trud i rad koji stoji iza brojnih dobrih djela. Širokobriježanka sa zagrebačkom adresom, **Josipa Galić** inače odgajateljica u Učeničkom domu Marija Jambrišek prva je dobitnica nagrade za najvolontera godine u Republici Hrvatskoj. Ona je priznanje posvetila svim prijateljima bez kojih sve humanitarne akcije koje

organizira i sva dobra djela koja iz njih proistječu ne bi imala smisla naglasivši da je ona samo olovka u Božjim rukama koja se svakodnevno trudi slijediti put dobrote vođen zapovijedima. Nagrada je ove godine i posthumno dodijeljena **Antoniju Zeljki** koji je tragično stradao u srpnju tekuće godine. Prvi je od nas dolazio, a zadnji odlazio. Nijedan volonterski zadatak za našeg Antonija nije bio nerješiv, napomenuo je Ivan Soldo prisjećajući se pouzdanog suradnika. Nagradu je primila Antonijeva majka Anka. Nagrade je uručila **Margareta Mađerić**, državna tajnica u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u Vladi Republike Hrvatske.

Na koncu programa u čijem je glazbenom dijelu sudjelovala **Lucija Zovko**, a kojeg je vodila Misi-jana Brkić Milinković, predsjednik Upravnog odbora Zaklade fra Mladen Hrkać, Ivan Soldo rekao je: *Profesorica Gordana Jelić bila je najbolji primjer kako se malim koracima mogu napraviti velike stvari. Želim da ova nagrada bude poticaj svima da preuzmu aktivniju ulogu u zajednici u kojoj žive bez obzira o kojoj je akciji ili udruzi riječ jer je velika snaga promjene u rukama svakog od vas.*

(A. Rezić)

Crte iz prošlosti

Priredile: **Ivana Mabić**
i **Danijela Vukoja**

U ovom tekstu želimo ispričati priču iz naše povijesti, onu o nastanku Franjevačke klasične gimnazije. Cilj nam je probuditi svijesti o tome što je sve ugrađeno u ovu školu, shvatiti koliko je samo muke i truda uloženo u njezin nastanak, najprije u obrazovnu razinu, a potom i izgradnju ove prelijepo školske zgrade kojom se s pravom i danas ponosimo. Čitajući sljedeće povijesne činjenice, legende i zanimljivosti pokušajte shvatiti kuda ste kročili, kročite ili ćete kročiti, koju priču nosi ova međunarodno priznata ustanova. Koliko je samo tereta prešlo preko leđa onih zbog kojih smo danas to što jesmo. Vrijednost svakog pojedinca, svakog kutka sagrađenog na muci, borbenosti i mudrosti, koju mi danas uzimamo zdravo za gotovo, upravo zbog neznanja. Povijest gimnazije, kao i povijest samog grada Širokog Brijega povezana je s dolaskom franjevaca u Hercegovinu. 1844. godine dolaze na Čerigaj i odvajaju se od Bosne Srebrene, kojoj pripadaju od njezina osnutka 1340. godine. Pravno se odvajaju tek 1852. godine. Nedugo zatim franjevci dolaze na Brijeg s namjerom da izgrade crkvu i samostan. Godine 1846. kupuju zemljište od Ahmed-age Kurta za 145 zlatnih dukata. U prilog franjevcima išla je i autonomija hercegovačkog pašaluka, na čelu s Ali-pašom Rizvanbegovićem, kojem također odgovara odcjepljenje od Bosne. Budući da u dobivenom fermanu stoji da se crkva može izgraditi samo na temeljima stare, nije bio lak put do cilja. Prema legendi mudri franjevci poslužili su se varkom. Naime, fra Pile Ančić, arhitekt i vođa gradnje budućeg samostana na Širokom Brijegu, otišao je jednog dana u obližnje selo Ljubotiče, pozvao je desetak seljaka s konjima te ih odveo do ruševina

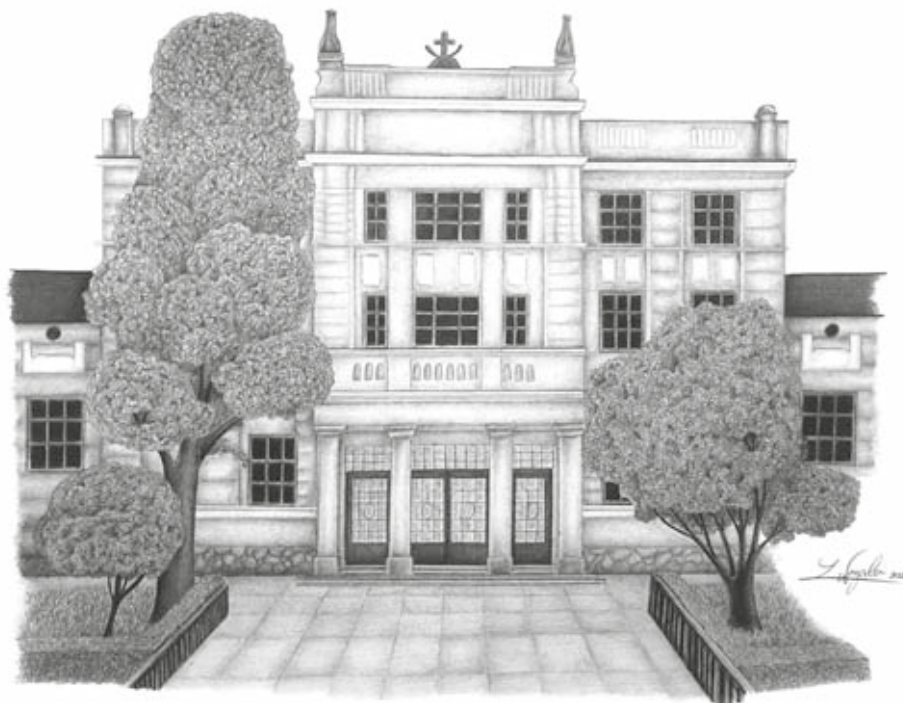
Mudrost, borbenost i upornost temeljni su kamen

Šarića kule u Šarića dubravu. Na konje su natovarili nekoliko velikih isklesanih kamenih blokova te ih noću ukopali na Brijegu, na mjestu gdje su namjeravali graditi crkvu i samostan, te ih zatrpali zemljom. Kad je nakon dvije-tri godine došlo tursko povjerenstvo da to utvrdi, nije bilo prepreke za izgradnju planiranog kompleksa, ali da su još jednom pokušali poniziti franjevce svjedoči još jedna legenda. Spomenuti povjerenici rekli su da crkva može biti „velika“ koliko i volova koža. Tada se fra Andrija Šaravanja dosjetio kako ponovno nadmudriti Turke pa je izrezao volovu kožu u duge trake i time opet pokazao snagu, mudrost, želju i upornost koju su imali tadašnji franjevci. Nije bila dovoljna samo varka i dobar odnos s Ali-pašom Rizvanbegovićem, naime morali su mu „darovati“ odnosno podmititi ga mnogim darovima kao što su kava, šećer, kokoši, jaja, maslo, sir, stoka, zlatni sat, veliki sat te preko 1000 forinti (novac), nakon čega franjevcima pruža sigurnost od mogućih muslimanskih pobunjenika.

Nekoliko mjeseci kasnije izgradili su daščanu potleušicu koja je bila prvi samostan u koji su se preselili 1849. godine s poglavarom fra Anđelom Kraljevićem. To se smatra početkom rada Franjevačke klasične gimnazije.

Svoje neformalno djelovanje započinje već 1889. godine kada je osnovan prvi razred. U početku je bila dostupna budućim svećenicima. Školska zgrada izgrađena je 1903. godine kada svoja vrata otvara i široj javnosti.

U tadašnjoj Gimnaziji uče se vjeronauk, materinski jezik, latinski, talijanski, račun i pjevanje. Kasnije se uvode njemački i prirodopis, ali škola nije imala pravo javnosti. Život prvih gimnazijalaca bio je discipliniran i težak.

Najbrojniji bili su izvanjski đaci, koji su imali teške uvjete. Stanovali su kod prijatelja ili znanaca, morali su puno pješačiti, uvjeti stanovanja bili su loši, hrana jednolična. Imali su petrolejku umjesto električne energije. Drugi po brojnosti bili su pitomci konvikta izvanjskih đaka. Konvikt se nalazio u blizini gimnazije, a osnovali su ga franjevci. Pohađala su ga djeca bogatijih Hercegovaca, što znači da su uvjeti znatno bolji, bolji smještaj, prehrana te učenje uz odgojiteljski nadzor. Najmanje je bilo sjemeništara, najdisciplinarnijih đaka. Intenzivno

su radili, rano ustajali, imali vrijeme za molitvu, učenje, kulturu i sport. Kažnjavao se i najmanji prekršaj, a kazne su bile stroge. Stega na razini vojničke. Imali su i izvanškolske aktivnosti rezervirane za sport, sviranje, pjevanje, recitiranje. Prvi ispit zrelosti održan je u rujnu 1918. godine kada Ministarstvo prosvjete Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji daje pravo javnosti. To je doba kad Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu u svom postojanju doseže svoj maksimum.

POPIS LITERATURE

Fra Petar Bakula, Pisma Sveto Iskazna, Franjevačka knjižnica i arhiv u Mostaru, Mostar 1997.

Fra Ante Marić, Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu, Hercegovska franjevačka provincija UBDM, Franjevačka knjižnica Mostar, Mostar 2011.

Jozo Tomašević–Koška, Istina o ubijenoj gimnaziji, Hercegovska franjevačka provincija UBDM i Vicepostulatura mučeništva „fra Leo Petrović i šezdeset pet subrača“, Humac – Zagreb 2010.

Sto godina crkve na Širokom Brijegu, Znanstveno – stručni skup, Široki Brijeg 2006.

Enigmatika i kvizovi su zabavni, a znanje je moć

Premda mi pratimo tvoj rad i radujemo se tvojim postignućima, za one naše čitatelje kojima je možda to promaklo, reci nam nekoliko rečenica o sebi.

Razgovarala:
Janja Martinović

Na koji si način otkrio enigmatiku? Kako si otkrio zanimanje za kvizove i od kada traje?

Enigmatiku sam otkrio u osnovnoj školi rješavajući zagonetke u dječjim časopisima poput *Radosti*, *Dječjeg kluba*, *Cvitka* i *Malog končila (Maka)*. Uskoro sam počeo kupovati specijalizirane časopise poput *Feniksa*, *Kviskoteke* i *Kvizorame* u kojima sam otkrio nešto što nije postojalo nigdje drugdje, cijeli jedan novi svijet zagonetaka za koje nisam znao. Bio sam potpuno fasciniran i opčinjen tim sadržajem. Pomalo sam rješavao, uskoro i sam u jednu bilježnicu počeo kreirati vlastite zagonetke (iz današnje perspektive to su naivni dječji radovi, ali nekako se mora početi). Ukućani su mi često znali reći da mi to dobro ide i da bih trebao to kome poslati.

Kvizove sam otkrio gledajući ih sa svojim, prvo *Tko želi biti milijunaš*, a onda i neprežaljenu televizijsku *Kviskoteku*. Kao i u slučaju enigmatike, imao sam jedan rokovnik u koji sam upisivao ABCD-pitanja. Imaju enigmatika i kvizovi puno zajedničkih dodirnih točaka, a opet su nekako drukčiji. Oba ta svijeta objeručke sam prihvatio u osnovnoj i srednjoj školi, i ne znajući da ću se njima nekad ozbiljnije baviti.

Gdje nalaziš inspiraciju za posao koji radiš?

Inspiracija je svugdje, u ljudima, u prirodi, u svemu što nas okružuje.

Slično je s drugim oblicima umjetnosti jer inspiracija dolazi odatle, samo je rezultat kreacije često drukčiji. Dakako, i u enigmatiki i u kvizu je – kao i u mnogočemu drugom – inspiracija tek 1%. Ostalih 99% čine rad, organiziranost, sreća i mnogi drugi čimbenici.

Kako si počeo surađivati u kvizovima? U kojim sve kvizovima surađuješ?

Moji prvi autorski kvizovi bili su *pub*-kvizovi koje sam radio u Zagrebu po dolasku na fakultet. Imao sam sreću i upoznao ljude koji su imali slične hobije i zanimanja kao i ja. Nakon godinu-dvije debitirao sam kao autor u RTL-ovoj emisiji *Tog se nitko nije sjetio*, a onda su došli redom HRT-ovi kvizovi *Potjera*, *Kvizna situacija* i *Tko želi biti milijunaš*. Dakako, nije mi to palo s neba, nego su me prepoznali ljudi koji su se time ozbiljno bavili.

Postoje mišljenja da su pitanja u kvizovima na Hrvatskoj televiziji teža nego u većini europskih zemalja. Možeš li to komentirati?

S obzirom na to da pratim jako puno stranih televizijskih kvizova i ostalih formata, ne mogu se u potpunosti složiti s tim mišljenjima. Ponekad bude i težih pitanja, svakako, no sve je stvar subjektivnih ukusa i preferencija. S druge strane, u odnosu na starije hrvatske kvizove pitanja jesu teža, ali to moramo pripisati činjenici

da je hrvatsko kvizaštvo iznimno napredovalo u zadnjih 10-ak godina. Iskreno mislim da su trenutni hrvatski televizijski kvizovi izvrsno odrađeni, poznajem ljude koji rade na njihovu stvaranju i znam koliko su sposobni i koliko paze na svako pitanje i svaku emisiju.

Kakve uspomene nosiš iz Gimnazije fra Dominika Mandića? Kakav si učenik bio? Koji ti je bio omiljeni predmet? A profesor?

Često se sjetim gimnazijskih dana, bilo je to jako lijepo vrijeme. A bio sam jedan vrlo dobar učenik, s prosječnom ocjenom koja je orbitirala negdje oko 4,0 i nisam se osobito zabrinjavao oko ocjena. (Znao sam pod klupom srijedom i četvrtkom prolistati nove brojeve enigmatskih časopisa ne bih li našao svoje radove, ali psst, nemojte reći da sam vam to rekao.) Omiljeni predmeti bili su mi hrvatski jezik i likovni, a volio sam i tjelesni kad bi nam profesor Jelčić dopustio da igramo nogomet na male golove. Kanon znanja i razmišljanja koji baštinim iz GfDM posebno su oblikovali svi profesori, a posebno pok. prof. Ljubo Miličević (hrvatski jezik) i prof. Dragana Nuić-Vučković (likovna kultura). Na koncu sam diplomirao upravo na hrvatskom jeziku i povijesti umjetnosti. U Zagrebu sam predavao hrvatski jezik i osnovnoškolicima i srednjoškolicima i shvatio da je biti profesor izvanredan i

blagoslovljen poziv. Poseban odnos prema nama imala je i naša razrednica prof. Maja Slišković. 😊

Jesi li svoje znanje očito veliko znanje stekao isključivo u školi i je li naša gimnazija utjecala na tvoj uspjeh?

Školsko (gimnazijsko) znanje iznimno je važno ne samo zbog nekakvih zanimljivosti, podataka i faktografije, nego zbog toga što nas u potpunosti oblikuje

kao ljude. Hrvatski jezik nije samo skup činjenica o jeziku, više je od toga. Isto je i s prirodnim znanostima i svim drugim predmetima. S druge strane, znanje kakvim raspolažu vrsni kvizaši ili kvizaški autori skup je svega i svačega, od gradiva školskih dana, podataka naučenih iz specijaliziranih enciklopedija i leksikona, internetskih trivijalnih podataka, do iskustvenog znanja koje se ne može naučiti u školi. Da

skratim, odgovor na prvo pitanje je da svoje znanje nisam stekao isključivo u školi (iako smatram da je ono temelj), a odgovor na drugo pitanje: svakako da je naša gimnazija bila od velike važnosti.

Možeš li ocijeniti hrvatsku/širokobriješku enigmatsku scenu? Kako bismo mogli mladi svijet više uključiti u enigmatski svijet?

Hrvatska enigmatska scena je nevjerojatno napredna, to vole istaknuti svi naši enigmatski urednici. Inače skupljam enigmatske časopise iz različitih država svijeta i nakon godina bavljenja enigmatikom doista mogu reći da se slažem s urednicima kad to kažu. Nema do naše enigmatike. A Široki Brijeg je jedna posebna priča. Jednom je i enigmatski urednik i kvizoman Robert Pauletić izjavio kako je naš grad *enigmatska metropola*. Jednostavno se dogodilo se da se nas 4-5 u Širokom Brijegu time bavi ozbiljno i na visokoj razini, a još toliko njih enigmatikom se bavi hobistički. Ima neka tajna veza. Što se tiče uključivanja mladih u enigmatski svijet, pa evo, svake godine (obično koncem srpnja ili početkom kolovoza) u Širokom Brijegu organizira se večer enigmatike koju posjeti nekolicina enigmata s ovih prostora. To je idealna prigoda da se mladi upoznaju s tom vještinom, ali i da upoznaju ljude koji se njome bave.

Možeš li za kraj poslati poruku našim mladima i onima koji će možda krenuti tvojim stopama?

Ne volim slati poruke na ovaj način jer uvijek ispadne umišljeno (haha). Ali ako moram nešto reći, rekao bih sljedeće: ako ste nekome smiješni zbog onoga što radite (ili vam se barem čini tako), samo se i vi nasmijte – radite bez zadržke ono što vas najviše „zove“. Ako se pak odlučite *mojim stopama*, ne ćete pogriješiti. Enigmatika i kvizovi su zabavni, a znanje je moć.

Oni biraju: **Optometrija**

Zvanje svijetle budućnosti

Priredila: **Josipa Vukoja**

Što je optometrija?

Optometrija je zanimanje već odavno poznato u Europi i svijetu. Na našim prostorima šira javnost još nije dovoljno upoznata s tom granom zdravstva. Radi se o specijalizaciji čija je glavna zadaća ispravak vida. Dakle, optometristi su stručnjaci školovani da izvrše pregled vida, otkriju razne nepravilnosti vida, te prepoznaju moguće bolesti koje zahvaćaju oko ili vizualni čovjekov sustav. Obračanje ovakvom stručnjaku svakako može biti potrebno i korisno. Kao i svako drugo zanimanje, optometrija se u raznim zemljama razlikuje po načinu školovanja i u praksi. U Hrvatskoj je kontrolira vlada putem resornih ministarstava i usko surađuje s drugim zdravstvenim organizacijama i specijalistima. Optometrija je jedna od tri discipline koje su uključene u brigu o vidu. Uz optometriste djeluju oftalmolozi koji pružaju medicinsku skrb, te optičari, koji osiguravaju optička pomagala kao što su naočale i kontaktne leće. Ljudi često miješaju optometriju i oftalmologiju. Optometrija je uža grana oftalmologije.

Koja je razlika između optometrista i oftalmologa?

Optometrist je kvalificiran za izvršavanje pregleda vida i tretiranje stanja kao što su kratkovidnost, dalekovidnost i astigmatizam. Osposobljen je za propisivanje dioptrijskih naočala, kontaktnih leća, vježbi za oči, te pomagala za vid. Upoznat je sa svim vrstama naočalnih i kontaktnih leća, te je osposobljen za pripremanje i izradu dioptrijskih naočala. Također, prepoznaje bolesti i upale oka, kao što su: siva mrena, keratokonus,

konjunktivitis i druge. U slučaju kada je potrebno, uputi pacijenta oftalmologu za tretiranje tih stanja. Nema pravo operirati ni liječiti bolesno oko.

Oftalmolog je liječnik koji pruža kompletnu brigu oka, uključujući pregled vida. Nije izravno povezan s izradom dioptrijskih naočala, te obično ne daje savjete oko odabira dioptrijskih leća. Medicinski tretira sve bolesti oka i ozlijede, te ih operira.

Dakle, glavna razlika između optometrista i oftalmologa je u tome što će vam optometrist pomoći ako ste npr. kratkovidni, dalekovidni, ako *škiljite* i slično. On vam preporučuje pomagalo, odnosno naočale ili kontaktne leće. S druge strane, oftalmologu se obraćate ako imate problema s konjunktivitisom, bilo što što ima veze s patologijom oka.

(optika Monokl, Što je optometrija odnosno zanimanje optometrist, <http://www.momokl.hr>, 17.08.2016.)

Gdje i zašto studirati optometriju?

Optometrija je sigurno zvanje svijetle budućnosti. Neka svjetska izvješća predviđaju rast zapošljavanja optometrista za čak 24%. Postoji sve veća potražnja za njegovim vidom, kako se očekuje, jer broj stanovnika stalno raste. Američki ured za statistiku o statistici rada iz 2014. godine utvrdio je da prosječni godišnji prihod optometrista iznosi 113.000 dolara. Oni koji rade

u liječničkim uredima primaju najvišu plaću, s prosječnim godišnjim prihodom od 139.000 dolara.

Preddiplomski studij optometrije, koju možete studirati i uz oftalmologiju, traje 6 semestara, odnosno tri godine. Time steknete naziv bacc.ing.optometrije. Diplomski studij traje četiri semestra, to jest dvije godine. Najpoznatije mjesto na našim prostorima na kojem možete studirati optometriju je VVG – Veleučilište Velika Gorica.

To je, zapravo, prvo veleučilište u Hrvatskoj na kojem se pojavila optometrija. Dosad se moglo završiti samo 6 semestara, no od sljedeće godine to će se promijeniti. Od listopada 2020.godine bit će moguće i diplomski studij, tj. još dvije godine. Studenti su sretni zbog te činjenice zato što će dodatno moći unaprijediti svoje znanje, vještine kao i usavršiti svoju profesiju. Moguća je i specijalizacija na području optometrije, a ona traje četiri godine. Koliko je VVG privlačan strancima, pokazuje i činjenica da na konferenciju za optometriju, koja se u Velikoj Gorici održava od 2012. godine, dolaze stručnjaci iz SAD-a, Kanade i Indije, kako bi bili u tijeku s novim saznanjima ovog područja, a na prošloj konferenciji sudjelovale su čak 44 države. To nam govori da je Hrvatska našla svoje mjesto na popisu poželjnih odredišta za razvoj i istraživanja u ovom području. Pored Velike Gorice, katedre za oftalmologiju i optometriju postoje i na Medicinskom fakultetu u Zagrebu i Osijeku.

Edukativna putovanja

Gimnazijalci na Prviću

Šesta međunarodna škola „Faust Vrančić“ koju organiziraju ogranak Matice hrvatske Osijek i Hrvatska matica iseljenika održana je zadnjeg tjedna srpnja na otoku Prviću u Šibensko-kninskoj županiji. Osim 15 naših učenica, ove su godine u školi sudjelovali učenici Graditeljsko-geodetske škole iz Osijeka i učenici Školskog centra fra Martina Nedića iz Orašja, a jedne večeri su im u goste došli srednjoškolci iz Drniša. Sudionici su bili smješteni u samostanu Gospe od Milosti u Prviću gdje ih je primio župnik don Božo Škember. Tema ovogodišnje ljetne škole bila je priče i pričanje.

Za sudionike škole organizirana su različita predavanja. Profesorica sa zadarske Učiteljske škole, Teodora Vigato govorila je na temu: *Od povijesne priče do folklorne drame* kojom se dotaknula predavanja Nevena Skroza čijim je predavanjem počela terenska nastava – Priča o lokalnoj povijesti Prvića. Predavanje o hrvatskom polihistoru Faustu Vrančiću održala je Marijana Borić. Uz nastavni dio sudionici škole posjetili su

Šepurine, ljetnikovac Dragančić-Vrančić i Šibenik. Na Zlarinu su posjetili Memorijalnu sobu velike hrvatske pjesnikinje Vesne Parun. U večernjim su se satima družili i sudjelovali na sportskim natjecanjima u odbojci, košarci i stolnom tenisu. Naravno, nisu propuštali ni svakodnevno kupanje.

Zadnji dan održana je priredba na kojoj su prikazani rezultati postignuti na ovogodišnjoj školi. Tehnička je radionica napravila izložbu zidnih satova koje su izradili polaznici ovogodišnje škole. Dramska radionica izvela je predstavu na temu povijesti Prvića dok je glagoljaška na humorističan način prikazala glagoljsku abecedu. Na koncu večeri medijska radionica prikazala je kratki film koji su snimali kao sažetak ovogodišnje međunarodne škole.

Na ljetnoj su školi sudjelovale profesorice hrvatskog jezika i književnosti iz Gimnazije fra Dominika Mandića: Anica Šušak, Ana Skoko, Jelena Marušić i Maja Zovko. Ipak najveći dio zasluga za uspjeh jednoga ovakvoga projekta pripada profesorici s osječkog Filozofskog fakulteta, Ružici Pšihistal koja je sve osmislila i organizirala. Bogatiji za jedno novo iskustvo i zahvalni svima koji su im omogućili sudjelovati na ovoj školi, širokobriješki gimnazijalci nadaju se da će škola i dalje uspješno nastaviti s radom.

(Antonija Kožul – Iva Ćubela)

Uspješan povratak u stvarnost

Piše: Mia Galić

Na maturalno putovanje otišli smo koncem kolovoza. Sastali smo se u poslijepodnevnom satima željno iščekujući put u nepoznato. Prvu noć proveli smo u autobusu uz raspjevanu i rasplesanu atmosferu. U ranim jutarnjim satima stigli smo u Padovu gdje smo imali prigodu posjetiti baziliku sv. Ante s njegovim relikvijama i grobom. Posjetili smo i svetište sv. Leopolda Mandića, te veliki javni trg Prato della Valle. Kasnije toga dana posjetili smo i Veronu i vidjeli Julijinu kući i balkon, Veronsku Arenu, i u slobodno vrijeme upoznavali se s talijanskim načinom života. Talijani sve rade brzo: žive, jedu, voze i govore brzo. Ostali smo zatečeni tim načinom života. Navečer smo se smjestili u hotelu odakle smo se već ujutro uputili prema Milanu gdje smo posjetili slavnu Milansku katedralu, te predivnu Galleriju Vittorio Emanuele II. Milano je jedan od najljepših svjetskih gradova i središte talijanske modne industrije. Nakon

cjelodnevnog posjeta Milanu, postavili smo naše putovanje. Krenuli smo prema Azurnoj obali s prvim odredištem u Monacu gdje smo posjetili slavni kasino, te uživali u predivnom panoramskom pregledu grada. Te večeri posjetili smo i Cannes i Nicu, a onda nastavili naše putovanje prema glavnom odredištu Lloret de Maru. Po dolasku smjestili smo se u hotel i u slobodno vremenu istraživali taj gradić pun iznenađenja. U tri sljedeća dana imali smo izlete u Barcelonu gdje smo se šetali glavnom ulicom La Ramblom, te posjetiti gotičku četvrt, i naravno, dio svjetske kulturne baštine baziliku Svete Obitelji (Sagrada Familia), remek djelo arhitekta Antonija Gaudija, koja je ostala nedovršena nakon njegove smrti. Ta očaravajuća građevina, koja nas je sve ostavila bez daha, sastoji se od glavnog tornja koji predstavlja Krista, okruženog sa četiri manja tornja koji predstavljaju evanđeliste, te s još 12 manjih

tornjeva kao simbol apostola. Također, ona se sastoji i od tri fasade koje predstavljaju: Kristovo rođenje, život i muku, te uskrsnuće. Za ta tri dana imali smo prigodu i za fakultativne izlete: posjetili smo Camp Nou, muzej Salvadora Dalija, vozili se katamaranom, bili na viteškoj večeri, obišli Marineland. Može se reći da smo vrijeme u Španjolskoj proveli upijajući sve što možemo, te zabavljajući se u središtu zabave Discu Tropics. Dan prije povratka kući proveli smo u Italiji u Gardalandu ispitujući vlastite granice na adrenalinskim vožnjama. Taj dan završili smo smještajući se u posljednji hotel, veseleći se u nadi da će nam i ta noć ostati u lijepom sjećanju. Sutradan smo se uputili prema našim domovima, te što smo se više udaljavali od Španjolske shvaćali smo da se vraćamo u stvarnost, u školske klupe i prihvaćajući da će deset posljednjih dana ubrzo postati prelijepa uspomena puna novih iskustava.

Iz vjeroučiteljeva kuta

Vjetar (Duh Božji) puše gdje hoće

Piše: fra Robert Kiš

Redovita reakcija većine polaznika osnovne škole kao i prigovor roditeljima, najvjerojatnije je: *Zar moram opet danas u školu, pa bio sam jučer?!* Zamišljam blagi osmijeh na licima svojih roditelja, nakon što su pogledali jedno u drugo tiho su šapnuli: *Zar i mi nismo isto govorili!*

Kad prvi put krene u školu, većina učenika nije ni svjesna da će u njoj provesti veći dio svojega života. Poznato je da je naše osnovno obrazovanje *osnovno* i obvezno; obrazovanje u srednjoj školi je topla preporuka i očekivanje da će svakoga đaka nakon osnovne škole povući želja za nekim zanimanjem; dok je fakultet i postdiplomski studij, uz procjenu naših sposobnosti i financijskih ograničenosti, slobodan izbor svakoga od nas.

Budući da smo svi mi Božja stvorenja s kojima naš Stvoritelj ima plan ovdje na zemlji, dužni smo pohađati i školu koja će nam pomoći da Božji plan izvršimo što kvalitetnije na radost i ponos svoga Boga koji nas je stvorio, kao i na ponos svojih roditelja, a naravno i nas samih.

Na tom putu izgradnje i životnog rasta do zrele osobnosti stajat će nam mnoge prepreke koje,

još dok smo u školi, rješavamo uz pomoć svojih nastavnika, odgojitelja i profesora. No, doći će dani kada ćemo biti prepušteni sami sebi i kada ćemo morati primijeniti svoje kroz školu prikupljeno znanje i prošlost pretočiti u sadašnjost, a često i u budućnost. Da biste bili zadovoljni svojim uspjehom moja je topla preporuka, da redovito drugujete s Bogom kroz molitvu i čitanje Svetog pisma, na taj ćete način Bogu dati prostora da se i On može slobodno umiješati u sve naše životne probleme, a kada je On tu, onda nema mjesta strah i neuspjeh. Stari Latini su znali reći: *Povijest je učiteljica života!* Ovo pravilo jednako važi kako za mlade tako i za odrasle, jer čovjek uči dok je god živ. Mi, nastavnici i profesori često zbog svojeg ponosa ne želimo priznati da i mi pokatkad učimo i od vas mladih. Zato je umjesto nas to potvrdio ponizni Isus kada je u razgovoru s Nikodemom rekao misleći na Duha Božjega: *Vjetar (Duh) puše gdje hoće!* (Iv 3,8) Ako puše preko nas prema đacima donoseći im znanje i nove spoznaje, zašto taj isti Duh nekada ne bi zapuhao i u suprotnom smjeru? Bog je suveren i svoju djecu bogati na razne načine imajući svoje metode koje mi često ne razumijemo.

No, da bi nas Bog kvalitetno mogao *iskoristiti* za svoj plan, On treba naše ruke i noge. Služeći se s našim koracima On želi doći do svakog ljudskog srca i našim rukama zagrliti svakoga čovjeka kao svoje dijete. Mi kršćani, opet u tom Božjem planu imamo posebnu misiju. Nas je Bog po krštenju promaknuo u *viši status*. Mi smo pak ljubljena Božja djeca (usp Mt 17,5). Shodno tome je, a i logično da će više od nas i tražiti. Stoga smatram da je rast u vjeri jako bitan tijekom cijelog školovanja, pa u toj edukaciji i na tom području našega života moraju raditi svi oni koji sudjeluju u našem odgoju, a ne samo naši roditelji i vjeroučitelji. S nadom i željom da svi mi jednoga dana u slavi ugledamo Božje lice i uđemo u nebesku baštinu pripremljenu za nas od postanka svijeta, molim nebesku Majku da i dalje širi svoj plašt nad ovom našom dragom gimnazijom i svakoga od nas štiti svojim zagovorom. Mir vam i dobro!

IZ RAZREDNIČINA KUTA: Divna Majić

Kraj jednog lijepog druženja, ali ne i kraj prijateljstva

IV.a

Sada kada je vaše gimnazijsko školovanje pri samom završetku, ne možemo, a da se ne prisjetimo samog početka, odnosno jeseni 2016. godine. Iako tada toga niste bili svjesni, uzbuđenje je bilo obostrano jer smo tada i vi i ja započeli jedno novo iskustvo. Štošta stane u četiri godine, ali iz ove perspektive čini se kao da su godine stale u tek nekoliko dana ili mjeseci. Većina razrednika vrlo emotivno doživljava rastanak sa svojim učenicima i vrlo je teško u nekoliko riječi stisnuti poruku za kraj.

Vi ste bili prvi odjel kojem sam bila razrednica sve četiri godine. Pristupila sam tome nekako profesionalno i znala da me čeka velika odgovornost, ali nisam ni slutila da taj odnos ne može baš ostati strogo profesionalan. Zapravo, on vrlo brzo dobije šire razmjere i rodi se pravo prijateljstvo. Neki možda misle da blisko prijateljstvo između učenika i profesora ne bi trebalo postojati, da mora postojati određena distanca. Osobno ne vidim kako je moguće izbjeći prijateljstvo s mladim osobama koje iz dana u

dan promatram kako rastu i kako se oblikuju u odrasle ljude. Nitko od vas nije jednak onom drugome. Šarenila se naša učionica puna mladih, veselih, znatiželjnih, odgovornih, skromnih, vrijednih i ambicioznih lica. Svi ste imali svoje želje i stavove, svoje načine rada, svoje probleme, a moj je zadatak bio izgraditi zajedništvo, tako da imate osjećaj povezanosti i da se s radošću sjećate svojih srednjoškolskih dana. Trebalo je da, uz pomoć svojih roditelja i mene, što uspješnije odrastete i da u meni imate osobu kojoj se uvijek možete obratiti. Bilo je stresnih situacija, grješaka i s moje i s vaše strane, učili ste što se od vas tražilo, ali učila sam i ja s vama. S jednim smo se kolegom oprostili već na kraju drugog razreda, ali i on je u te dvije godine ostavio traga u našim životima. Meni naviru samo lijepa sjećanja poput vaših osmijeha, kreativnih izlika, ekskurzije i zanimljivih razgovora na satima razrednika kojih je bilo i više nego sati biologije. Nakon četiri godine vrijeme je da se rastanemo. Sada je prisutno neko drukčije uzbuđenje jer ste na kraju ove etape života, ali na početku nove. Mladi ste, život je pred vama, ali ja se za vas ne bojim jer znam da ćete se snaći gdje god vas život odnese. Neka vam suputnik bude dragi Bog u vašem daljnjem životu i moći ćete sve što poželite. Uvijek imajte na umu da ja vjerujem u vas i vaše sposobnosti i da ćete u mome srcu uvijek imati posebno mjesto!

IZ RAZREDNIKOVA KUTA: Dinko Jurić

Složna braća kuću (budućnost) grade ...

IV.b

Složnost je ono što odmah upada u oči kod ovoga odjela, ali tu su naravno i druge dobre osobine kao što su marljivost i ozbiljan pristup radu i životu.

Njihovo obrazovanje u ovoj školi počelo je 2016. godine. Nova sredina, novo društvo, drugačiji način rada – na sve to se trebalo priviknuti, a svaki prelazak je u neku ruku zahtjevan. Na kraju prvog razreda samo troje učenika prošlo je odličnim uspjehom i oni su zadržali status odlikaša sve četiri godine, a to su: Karla Jelić, Marija Musa i Lucija Nogalo. Uskoro su im se pridružile Anđela Čerkez, Klara Glavina, Anđela Matošević i Maja Slišković, a u 4. razredu su odličan uspjeh imale još i Josipa Čolak (G), Josipa Čolak (S), Iva Čović i Iva Jelić. Naravno, ne smijemo zaboraviti ni ostale učenike i njihov uspjeh budući da su to vrlo dobri i dobri učenici koji su postigli svoj uspjeh uz dosta truda i zalaganja.

Glede marljivosti, ona se ne odnosi jedino na školu. Tijekom prošlog ljeta 11 učenika je bilo privremeno zaposleno, a ostali su radili kući na raznim poslovima vezanim za zemlju, smilje, duhan i slično. Za vrijeme školske godine mnogi od njih, a među njima Mihaela Crnjac, Leonardo Karačić i Žarko Čavar, naš predsjednik, radili su vikendom ili poslije nastave. Kako sam već na početku rekao, jako su složni i vole slične stvari. Svi, na primjer uživaju baviti se sportom. Njihova ljubav prema sportovima je za sada čisto amaterska i samo jedan učenik profesionalno trenira košarku u HKK Široki. Međutim, imali su i nekih uspjeha na sportskim poljima. Ženska ekipa je dva puta osvojila 1. mjesto na školskom natjecanju u hokeju, Filip Ivanković je bio član momčadi Gimnazije kada su prošle godine osvojili 2. mjesto na Župa-

njskim igrama. Prije dvije godine Maja Slišković osvojila je 2. mjesto u utrci na 800 metara, a Mate Zeljko također 2. mjesto u skoku udalj, isto na Županijskim igrama. Među njima se može naći i raznih umjetnika. Lucija Nogalo pohađa tečaj likovnih umjetnosti od 7. razreda, te su ona i Anđela Čerkez, koja se bavi i fotografijom, izvrsne u crtanju i slikanju, a njihovi radovi uvijek su bili prisutni na školskim izložbama. Iva Čović pohađa tečaj klavira. Trenutno je članica školskog zbora i zbora Frame, a sve češće je traže da pjeva na prigodnim svečanostima, no škola je još uvijek na prvom mjestu. U razredu se nalazi i jedan gitarist. Naime, Klara Glavina već 8 godina svira taj popularni instrument. Tu su i dvije buduće političarke. Jedna od njih, Iva Kraljević, koja je bila predsjednica odjela prve dvije godine, se jednostavno želi baviti

politikom, a druga, Karla Ćorić, ima vrlo jasan cilj i njena ambicija je biti ministrica vanjskih i europskih poslova RH.

Učenici ovoga razreda vole se šaliti jedni s drugima, pa su tako neki poznati po tome što su preglasni, što slabo čuju, što ne znaju gramatiku, što žive „na vrh brda“, što idu pješke uz Grabovinu, što nose užasne naočale, što se „sviđaju“ jedni drugima, što su jako mršavi, što su uvijek prehladeni, što mogu puno pojesti, što mnogo izostaju s nastave, zbog svojih ambicija, epskih padova, zbog toga što su isti kao Ružica, što su dobri golmani, što se lako zacrvene ili što stalno osvajaju neke nagrade. Curice često „zezaju“ dečke kako nikada neće naći cure, budući da su trenutno svi samci, pa je to možda razlog što se Anton Sopta trudi stalno uredno izgledati i često doći u školu u svom Mercedesu 123, a

možda to potakne i Ivana Sokola da se vrati u svijet nogometa kojega je napustio kada je pošao u ovu Gimnaziju.

Imaju čak i nešto razredne imovine: božićno drvce, zvučnik i razredne svijeće koje tvore broj 18. Do sada su te svijeće bile na svim rođendanskim tortama učenika koji su već postali punoljetni, ali nikada nisu gorjele. Planirali su ih zapaliti kada najmlađi učenik u razredu bude slavio svoj 18. rođendan, ali korona ih je omela u tome, tako da su te svijeće još uvijek netaknute.

Svi oni planiraju nastaviti školovanje na fakultetima ovdje i u Hrvatskoj. Anketa o planovima za budućnost koja je provedena u 1. i 4. razredu pokazala je kako su skoro svi učenici ostali dosljedni svojim prvobitnim planovima, a želje koje su izrazili prilično su raznovrsne. Jednoga dana trebali bismo dobiti još doktora, matematičara, programera, arhitekata,

psihologa, kineziologa, nutricionista, zoologa, fotografa, DIF-ovaca, politologa, fizioterapeuta, dizajnera enterijera i stomatologa. Na sljedećem satu razrednika, za 10 godina, vidjet ćemo što od ovih snova se ostvarilo, a što je i dalje ostalo samo san.

Dragi moji maturanti, već četiri godine dijelimo iste klupe, vi s jedne, a ja s druge strane, ali u istoj

učionici. Neću vas zaboraviti i radovat ću se svakom vašem uspjehu, bilo da je to stjecanje akademskog stupnja, novi početak ili neki važan događaj u vašem životu.

Najčešće ste bili spremni za nove izazove i poteškoće na koje ste nailazili. Ponekad sam kao vaš razrednik morao nastupiti malo strože, ali kada se sve uzme u obzir, naša komunikacija i suradnja

održavala se na jednoj razini koja je omogućavala slobodno iskazivanje vaših sposobnosti, kao i vaše napredovanje.

Nadam se da ste u ovoj školi stekli nešto što će vam pomoći pri ostvarivanju vaših težnji, te da ćete dospjeti do cilja kojega ste sebi postavili, a znam da ćete uvijek u srcu nositi našu Gimnaziju i naš kršni kraj.

Iz razredničina kuta: Marija Kožul

Izdržat ćete vi sve što vam život nosi

Evo dogurasm'o i mi do kraja ovog našeg četverogodišnjeg putovanja, nažalost, s manjim brojem nego smo započeli. Na koncu prvog polugodišta prvog razreda napustila nas je Mara Čuže i nastavila školovanje u Mostaru. Iako je vrlo kratko bila s nama, onako krhka i vesela ostala je u lijepom sjećanju, kako vama, tako i nama profesorima.

Koncem iste školske godine tiha i samozatajna Magdalena Martić s obitelji odselila se u Njemačku u potrazi za boljom budućnošću. Ništa čudno ostati na ovaj način bez učenika, međutim, ni slutila nisam što nas još čeka... Naime, 23.srpnja. 2019. sve nas je pogodila jedna vrlo šokantna vijest. Naša Anica Zovko preselila se na bolje i ljepše mjesto. Tako

IV.G

nas uči naša vjera i mi kao vjernici trebali bismo tako razmišljati, ali... Teško je. Jako je teško prihvatiti tu stvarnost i meni koja sam sa svojih skoro 50 godina imala dosta i osobnih gubitaka, a ne vama s jedva napunjenih 18. *Djeca... gola djeca...*, mislim se ja, *Kako li će oni to iznijeti? Tu bol? Bol koja ne da ni disati.*

No, mi stariji često podcijenimo vas mlade, pa je tako bilo i ovaj put. Ono zajedništvo koje sam s vama doživjela tih dana – naš odlazak u Međugorje, zajednička molitva, onako dostojanstven oproštaj i ispraćaj Anice. Uf. Kako ste samo jedni druge tješili i brinuli se jedni o drugima. I sama sam sebi tada rekla: *Majo, ne trebaš se ti brinuti za njih. Pa to su već gotovi i zreli ljudi. Mogu oni iznijeti tu bol i hrabro zakoračiti u život. Izdržat će oni sve što im on nosi.*

I zato, dragi moji, nastavite svoj životni put uvijek uzdignute glave. Ja vjerujem u vas! Nastavite tamo gdje je Anica stala. Ne zaboravite naš Brijeg i vratite mu se katkad. A razrednica, i ako ne bude tada u školi, vjerojatno šeta negdje kroz Gelbaj ili preko Bakamuše i moli za vas kao i za sve svoje bivše učenike.

In memoriam

Anica Zovko

(18. prosinca 2001. – 23. srpnja 2019.)

Piše: Lucija Čolak

Draga Anice,

Ovo je naše pismo tvomu svijetu koji nam nikada ne će odgovoriti.

Kažu da ljudi umiru dvaput: prvi put kada im prestane kucati srce i drugi put kada se njihovo ime više ne spominje. Ovo drugo ne će se dogoditi dok god smo mi živi.

Možda u nekom drugom kozmosu još uvijek gledamo zalaske sunca na platou gimnazije. Možda slušamo glazbu. Možda se zezamo. No, u ovom svijetu koji poznajemo, svjesni smo da smo ostali bez tebe.

Ti si znala da moraš uraditi tri stvari dok živiš na ovom svijetu. Moraš zavoljeti ono smrtno, zatim ga držati uza se znajući da tvoj život ovisi o njemu, i kada za to dođe vrijeme, pustiti ga da ode.

Kad su nam javili da te više nema, osjećali smo se kao da je mjesec pao s neba, kao da je nestalo sunce. Nama se nije dogodilo ništa, ali se svijet, kako smo ga dotad vidjeli, zamaglio i preokrenuo. Ne gledamo kao što smo prije gledali. Sada nosimo dozu tuge i svijest o krhkosti života.

Slušaj, smrt nije ništa nego prelazak u život. Iselila si se iz svoga tijela jer si odlučila da te nije vrijedno. Nije moglo zadržati tvoj smijeh, tvoj duh.

Bila si ljepota kojoj težimo i još uvijek jesi. Bila si dobrota koju želimo nositi u sebi i imati pored sebe. Bila si sunce. Znaš li koliko je to čudno? Tako smo mladi u tebi upoznali sklad kojeg čovjek pokušava pronaći tijekom cijelog života, a već moramo ostatak života provesti bez naše zrake sunca. Od časka kad si nas napustila, ništa više ne će biti isto. Naši životi ne će biti potpuni bez tebe.

Upoznali smo ljepotu tvog življenja. Bila si ljubavno pismo napisano starim krasopisom. Bila si stari romantik. Bila si osmijeh. Bila si slika svoje obitelji na zidu. Bila si karta svijeta ispod tone školskih knjiga. Bila si zvuk boje, bila si sunčeva svjetlost bez sjena, bila si komadić ljeta usred hladne večera, bila si oči koje su se presijavale iz plave u sivu, bila si osjećaj najdraže pjesme koja svira na radiju. Bila si old timer, samo je motor prestao raditi prerano. Bila si toliko puna, da te je, čak i dok su uzimali, otimali, krali, bilo previše. Ti si i dalje isijavala.

Ti si bila. I biti je – u najužem smislu te riječi najdivnija, ali najkompliciranija stvar. Tebi je bilo jednostavno čitati Božje znakove (a Bog uvijek pošalje nešto tiho) u džepovima tišine, u torbama oblaka, u čascima samoće, u šakama kvazislučajnosti. Mislimo da nije slučajnost što smo te upoznali i što smo bili zajedno u razredu.

Možda još ne shvaćamo da te nema, ali primijeti se. Primijeti se na rođendanima, na prvim pijanstvima. Primijetit će se na vjenčanjima i u svakom živom časku našeg kratkog ostanka na planeti Zemlji. To je ništa u usporedbi s beskonačnom koju si već okusila.

Barem znamo da ćeš nas, kad dođe vrijeme, voditi u vječnost. Uzeti nam ruku i reći: *Pa nije tako strašno, vidjet ćete.*

Hvala ti na djeliću vječnosti koji si nam darovala. Pomoli se i koji put za nas, i sama znaš da nismo svoji bez tvojih savjeta ovdje.

P.S. Ako je istina ono što kažu za umiranje, još ćeš dugo ostati živa u našim mislima i srcima. Bog ti dao vječni mir.

Voli te tvoj IV. c

Iz razredničina kuta: Maja Zovko

Veličine nema gdje nema i jednostavnosti, dobrote i istine

IV.d

Kao i svaki put dosad kad sam dobivala razredništvo, bila sam uzbuđena dočekujući i ovaj naraštaj. Međutim, moja se zabrinutost pokazala neopravdanom jer od prvog časka kad sam kročila u ovaj razred, vladala je pozitivna atmosfera. Iako su učenici bili iz različitih mjesta i različitih škola, brzo su se složili. Jedinstvo, prijateljstvo i mir trajali su tijekom cijelog školovanja. Što se tiče učenja, nisu svi bili jednako uspješni, u početku je nekima trebalo vremena da se prilagode. Međutim, prilagodili su se obvezama, neki ranije, neki kasnije te je prosjek iz godine u godinu rastao. Također, uvijek su bili u vrhu što se tiče redovitog pohađanja nastave, razred s jako malim brojem izostanaka. Kad je riječ o ponašanju, bili su i ostali dobri i pristojni od početka do kraja školovanja.

Jednostavnost i dobrota zajedničke su osobine svih iz razreda, no svaki je učenik svojom jedinstvenom osobnošću nenametljivo ostavio i svoj trag u jednom vremenu te svojim postojanjem uljepšao i obogatio jedno razdoblje moga života. Ovakve osobine odraz su kućnog odgoja, a ja sam samo nastojala to ne pokvariti. Zahvaljujući njima i njihovim roditeljima, posao mi je bio olakšan. Dijelom zbog stava njihovih roditelja koji su preuzeli odgovornost znajući da nitko ne može pokvariti ono što su oni dobro napravili u odgoju, niti popraviti ako su nešto i sami pogrešno napravili. I to je spoznaja do koje sam i sama došla, to je odgovornost koju treba imati svaki roditelj, i zbog toga im se zahvaljujem.

Dragi učenici, Stigli smo do kraja našeg zajedničkog putovanja. Netko je imao lakši, netko teži put. Vi koji ste izgubili životni oslonac već tako mladi, a nastavili ste koračati hrabro, uzdignute glave i *kad se cijeli svijet rušio* – Vi ste moji heroji! Znam da je čudan osjećaj ostati bez roditelja, kao da čovjek izgubi kormilo koje ga drži na dobrom pravcu. Znam da ste se bezbroj puta zapitali tko će me sada učiti kako biti staložen i jak, koje su prave životne vrijednosti, kako se nositi s neljubaznošću drugih...

Ne brinite, oni su vas već naučili! Sretna sam što ste svi uspješno završili jedno važno razdoblje svojega života i što nastavljate svoj put. Iako vam je Stvoritelj podario to unutarne kraljevstvo dobrote, morate naučiti doći do tog beskrajnog potencijala i podijeliti ga sa svojim svijetom. Četiri godine brzo su prošle, opet nas vrijeme pretječe i pobijedi, ali istovremeno podsjeća da život dragocjen i da ništa ne traje vječno. Ta nestalnost i mijena podsjećaju nas na našu prolaznost te istovremeno opominju da ne smijemo tratiti svoje vrijeme koje nam je dano, ne smijemo živjeti tuđi život i sanjati tuđe snove. Živite svoj život u potpunosti i dajte sve od sebe. Sada ste mladi, sretni, puni života, ali ne će uvijek tako biti. U one crne dane neka vas ne napušta nada. Bez obzira na sve idite hrabro i opet dajte najbolje od sebe. Budite sunce! Uvijek morate biti veći od svega, od svoje patnje te izdržati sve što život donese.

Ostanite dobrota, nada i radost jer to je ono što svijet treba. Trudite se da svoj mali planet uvijek držite urednim i sretnim jer zapravo je to najviše što možete učiniti.

Iako se rastajete od kolega, profesora i obitelji, nemojte biti žalosni. Vi ste sve ono što su u vas utkali vaši roditelji, obitelji, prijatelji, profesori i vjeroučitelji. Sve što smo proživjeli dio je nas i uvijek će ostati s nama. Bilo mi je zadovoljstvo biti s vama ove četiri godine, hvala vam na svemu!

Iz razredničina kuta: Ivona Glavaš

Latinuša je uf... ali razrednica je O.K.

IV.6

Dok sjedam da napišem ovaj tekst. shvaćam da mi odavno nešto ovako nije bilo teško. Nije to zato što nisam elokventna, ili zato što nemam puno toga reći o vama, već mi polako dolazi misao da je ovo kraj naše zajedničke dionice puta i to me malo rastužuje.

Vi odlazite u nove životne izazove, a ja ostajem čekati neke nove klince.

Obećala sam davno sebi da ovo ne će biti tip onoga patetičnoga teksta: *Jednoga rujanskoga jutra na platou škole vidjeh uplašena malena lica.* Znamo mi da to nije bilo tako.

Jednostavno, vi ste bili zadnji učenici, koji su ostali vani, a ja posljednja profesorica/razrednica s popisom. Presuda je bila da smo osuđeni jedni na druge. 😊

Izgledalo je to na početku da će biti samo aranžman na dvije godine. Međutim, sudbina ili što već uplela je svoje prste i ostali smo zajedno sve četiri godine.

Meni su osobno prošle prebrzo. Bilo je i lijepih i teških časaka, i šale i oštarih tonova. Znala sam vas i hvaliti i galamiti, ali znate da sam sve radila u vašu korist. Ne kažem da sam ja bila *andĕo*, sigurno ni vama nije bilo lako *s onom Latinušom*. 😊

Jednom ste mi i napisali na satu razrednika da je Latinuša uf..., ali razrednica je O.K.

Koliko god sam se trudila biti objektivna, ipak sam u vaš odjel ulazila s velikom subjektivnošću i naklonošću. Valjda je tako svima u njihovu odjelu. Često sam slušala kolege koji pričaju da je s maturantima super raditi, jer su odrasli ljudi. Do vas ja nisam imala to iskustvo i tek sad vidim da govore istinu. Sjećam se ulazaka u odjel kad ste bili prvi razred i sada kada ste maturanti.

Bože moj, koja razlika. Koliko ste samo odrasli, zreli i realni mladi ljudi. Zbog ovakvih časaka naš posao se isplati. Imala bih puno toga još reći, ali znate onu: *Sapienti sat (Mudrome dosta)*. Dragi momci i cure, želim vam puno zdravlja, sreće i uspjeha u daljem školovanju i životu. Budite dobri studenti, marljivi radnici, ali prije svega iskreni i pošteni mladi ljudi. Ja ne sumnjam ni malo da ćete vi pronaći svoj put i svoje mjesto pod ovim nebom.

Učenica naraštaja

JELENA ČOLAK

Razgovarala: **Marija Galić**

Čini se da je ovogodišnja učenica naraštaja, Jelena Čolak do tog mjesta 'Primus inter pares' došla s lakoćom, bez velika napora. Odlična učenica, ambiciozna odbojkašica, kći i sestra za poželjeti, djevojka s mnoštvom afiniteta, višestruke darovitosti, s prepoznatljivim osmijehom. Djeluje skromno i samozatajno, a koliko su naše pretpostavke točne, saznat ćemo u razgovoru u kojem ćemo predstaviti učenicu 64. naraštaja Gimnazije fra Dominika Mandića.

Za početak, Jelena, možeš li nam reći nešto o sebi i o postignutom uspjehu tijekom ove četiri godine provedene u Gimnaziji fra Dominika Mandića?

• Dobar dan Evo za početak ja sam Jelena Čolak, učenica 4.a razreda. Kroz ove četiri godine ostvarila sam odličan uspjeh u nastavi, te sam sudjelovala u raznim nastavnim aktivnostima.

Kada čujemo riječ odlikaš, prva pomisao je mnogo učenja, a stečeno znanje prate i mnoga natjecanja, na kojima si ti često sudjelovala. Možeš li nam reći nešto više o njima, gdje su se održavala i koja si mjesta osvojila?

• Što se tiče natjecanja, sudjelovala sam na matematičkim na razini Federacije BiH, te čitave države. U prvom razredu osvojila sam 1. mjesto na Federalnom natjecanju u Žepču, u drugom isto tako 1. mjesto u Rami, te u trećem razredu 6. mjesto u Mostaru. S tim sam se rezultatima sve tri godine plasirala na državna natjecanja koja su se održala dva puta u Sarajevu i jednom u Visokom, te moram priznati da mi je svako od njih ostalo u lijepom sjećanju. Isto tako, ostvarila sam uspjeh i na natjecanju Klokana bez granica.

Kako provodiš svoje slobodno vrijeme? Imaš li neki hobi?

• U slobodno vrijeme volim crtati, čitati, gledati filmove, družiti se s prijateljima, te slušati pjesme.

Također sam članica Frame i treniram odbojku.

Je li teško uskladiti školske i izvanškolske aktivnosti?

• Ponekad da, posebno kada preko vikenda imam neki odbojkaški turnir ili nešto slično. Nisam baš organizirana osoba, ali snalazila sam se nekako koristeći svaku prigodu da što bolje iskombiniram vrijeme za učenje, te pauze za odmor i hobije.

Što te najviše potiče na učenje i kakvi su tvoji planovi za buduće školovanje?

• Najviše me potiče moja želja da dam sve od sebe i postignem što bolji uspjeh. Htjela bih upisati studij medicinske biokemije u Zagrebu jer me oduvijek privlačio rad u laboratorijima.

Svi se rado sjećaju srednjoškolskih dana, pa što će tebi posebno ostati u sjećanju iz ove Gimnazije?

• U najljepšem sjećanju će mi definitivno ostati sve one šale, razgovori, te ideje prijatelja iz moga razreda koji su uvijek bili jako maštoviti po tom pitanju i zbog njih nijedan dan u školi nije bio dosadan.

Imaš li kakvih uzora u životu?

- Nemam nekog određenog uzora, ali uzor su mi u jednu ruku svi ljudi koji me svojim ponašanjem potiču na nešto dobro.

Kakav je osjećaj biti izabran za učenika 64. naraštaja Gimnazije fra Dominika Mandića?

• Ponosna sam što sam proglašena učenicom naraštaja iako mi je žao što je samo jedan učenik naraštaja jer smatram da ima još učenika koji su zaslužili tu titulu.

I za kraj, što bi poručila našim učenicima?

• Znam da vam nije lako preživjeti sva ispitivanja, te riješiti sve testove, ali uvijek se trudite postići ono što želite. Nemojte zapostaviti svoje prijatelje i obitelj zbog učenja ili obratno jer su vam obje stvari potrebne kako biste izgradili dobar put za svoju budućnost te za same sebe.

Naravno, Jeleni zahvaljujemo na ovom razgovoru i želimo joj još puno sreće i uspjeha, kao i svim ostalim učenicima, u životu i daljnjem obrazovanju!

Maturalna zabava 64. naraštaja Gimnazije fra Dominika Mandića

Ni korona ih nije mogla zaustaviti

Piše: Iva Bubalo

Foto: Tomo Miličević

Tko bi se usudio reći da se u školskoj godini koja je naopako počela može itekako provešeti? Da je 64. naraštaj Gimnazije fra Dominika Mandića priča za sebe, svjedoči i činjenica da su se od svojih školskih klupa oprostili još u ožujku, a svoje posljednje maturantske dane proveli učeći od kuće. Takav nezaboravan zaplet priveo se kraju u lipnju, svečanim ispraćajem i podjelom diploma u školskom amfiteatru i, u konačnici, simboličnom proslavom u neobičnom terminu. Tim je činom iz krila naše stoljetne gimnazije ispraćeno 114 maturanata i maturantica.

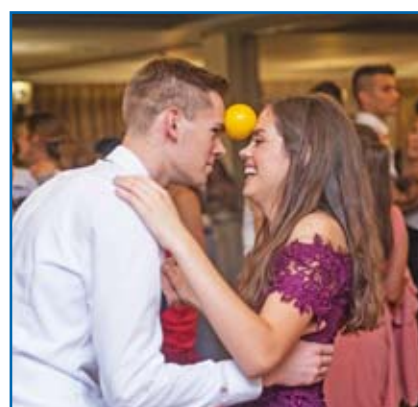
Unatoč brojnim sumnjama, nepredvidivostima, otkazivanjima i strahovima naši su maturanti ipak uspjeli organizirati i u srijedu, 19. kolovoza 2020. godine održati svoju maturalnu zabavu u hotelu Park. Događaj su popratili roditelji, prijatelji, kao i lokalni mediji, koji su se zajedno s maturantima počeli okupljati u 18 sati ispred Hotela. Smijeha i fotografija sva-

kako nije nedostajalo, čemu svjedoči naša fotogalerija. Sam program maturalne zabave počeo je u 19:30 h ispred spomenutog hotela, a za mikrofonom se ove godine našao voditeljski par Luka Sliško i Iva Bubalo. Svoje riječi dobrodošlice, kao i čestitke

povodom uspješnog završetka srednjoškolskog obrazovanja, prvi je uputio školski ravnatelj Miroslav Bošnjak, a potom se čestitkama pridružio i supokrovitelj zabave, širokobriješki gradonačelnik, Miro Kraljević. U ime Franjevačkog samostana lijep savjet nazočnima udijelio je župni vikar i vjeroučitelj fra Augustin Čordaš. Posljednji je govor uputila Lucija Čolak u ime 4.c razreda našoj posebnoj maturantici i prijateljici, Anici Zovko, koja nas je prerano napustila. Četrnaest gimnazijalaca ovog naraštaja svojim trudom i zalaganjem *zaradilo je* oslobođanje od mature. Među njima se istaknula Jelena Čolak, učenica 4.a razreda, kojoj je uručena stipendija zaklade *Paškin zavjet* u iznosu od tisuću kanadskih dolara. Dodjela stipendije i ostalih nagrada u ime škole ove je godine zbog koronavirusa netradicionalno održana u svibnju u školskim prostorijama. Stoga smo Jeleni i svim ostalim odličnicima prije početka zabave mogli još samo čestitati jednim velikim pljeskom.

Svakako je bilo lako primijetiti manji broj uzvanika – uz naše maturante (i to, nažalost, ne sve) nazočni su bili razrednici, vjeroučitelj i još koji profesor. Iako maske ovoga puta nisu bile obvezne, sigurnosne mjere popratile su večer, posebice pri ulasku u hotel. Nakon svečanog izlaska s partnerima, maturanti su se ugodno smjestili u hotelskoj dvorani gdje se nastavila se ova večer puna plesa i zabave 🎉 dobru atmosferu pobrinula se grupa Sinergija i DJ koji su maturante pratili do jutarnjih sati. Osim prigodnih darova za razrednike i profesore, oproštajnih govora, bio je tu i tradicionalni ples s narančama, pokoji rođendan i mnogo fotografiranja. Pobjednici u plesu s narančama ove su godine Antonija Ivanković i David Ivanković iz 4.d. Može se reći da ova zabava nimalo nije zastajala za cijelom godinom – obje nezaboravne. 😊

Ostat će zapamćeni po...

IV.a

IV.a	Ime i prezime	Uzrečica	Ostat će zapamćen/a po	Ambicija
1.	Jelena Čolak	E pa to ti kažem	Neiscrpnom znanju iz matematike	Posjetiti Njemačku
2.	Sara Češkić	—	Niskoći	Postati građevinar
3.	Gabrijela Galić	Nemojte me zapisat', kasnit' ću	Kihanju	Početi se družiti s Teom, Jelenom i Ivom
4.	Iva Jurić	Dobro	Sarkazmu	—
5.	Tea Jurilj	Meni je mama rekla da mogu dobit 1	Laganju i deranju	Ne prepasti se kad Gaba kihne
6.	Leonarda Kožul	—	Smijanju	Napuniti mobitel
7.	Lovro Kožul	—	Odlascima kući	Doći prije prvog zvona
8.	Marino Kožul	—	Žderanju do 7. sata	Skočiti s padobranom
9.	Tihomir Kraljević	Prži li se išta?	Brkovima	Doživjeti penziju
10.	Jelena Lončar	A kentra	Trtarenju oko engleskog i likovnog	Živjeti u neboderu
11.	David Ljubić	Draga ti/Buraz	Kosi	Sprijeteljiti se s prof. iz njemačkog
12.	Marin Marić	—	Padanju vozačkog 2 puta	Postati Jozin zet
13.	David Martić	Nema ti od toga ništa	Neboderu	Dignuti neboder još dva kata
14.	Gabrijela Miličević	Spava mi se	Spavanju na satu	Naspavati se
15.	Ana Nakić	Aaa taštaa	Dobrom raspoloženju	Imati zaključeno 5 iz povijesti
16.	Ivana Primorac	Aaa?	Kolutanju očima	Posaditi dulum jabuka
17.	Matea Prskalo	Nisam ništa učila	Jako puno opravdanih sati	Spojiti tjedan u školi
18.	Ana Sesar	—	Odličnom uspjehu	—
19.	Anamarija Skoko Antina	Ima li i'ko brufen?	Noktima	Otvoriti ljekarnu sa Sarah
20.	Anamarija Skoko Jozina	Staaanje?	Živčanosti, koli i zauzimanju za razred	Prestati se živcirat
21.	Ena Šantić	—	Izboru najčudnijeg faksa u razredu	Upisati japanski
22.	Vlado Stanić	Dobar ja, ti?	Smišljanju fora	Da me Vesna pošalje na natjecanje iz matematike
23.	Nikola Franjo Zovko	Možemo šta 'očemo	Ribolovu i čobancu	Uhvatiti ribu i izvan vode
24.	Sarah Zovko	Samo sam korektor stavila	Imenu	Otvoriti ljekarnu s Anamarijom

Ostat će zapamćeni po...

Pripremila: **Karla Jelić**

IV.b	Ime i prezime	Uzrečica	Ostat će zapamćen/a po	Ambicija
1.	Mihaela Crnjac – Miha	Aisse...	„Opasnosti“	Ostati jedan mali odmor u razredu
2.	Anđela Čerkez – Anđa	Aaa, šta?	Zbunjenosti	Vidjeti vjevericu na drvetu
3.	Josipa Čolak (G) – Jopa	Urrredno.	Nagradnim igrama	Isto k'o u Mihe
4.	Josipa Čolak (S) – Jopa	Kako ću ja to?	Crvenilu	Ne zacrveniti se
5.	Iva Čović – Jova	Ma briga me.	Pjevanju	Dobiti 5 iz kemije
6.	Žarko Čavar – Žare	Aha aha.	Razgovjetnom čitanju	Riješiti se Klare
7.	Karla Čorić	Pa Antonee pusti meeee!!!	Karminanju	Postati ministrica vanjskih i europskih poslova RH
8.	Klara Glavina	Ima li i'ko maramicu?	„Pristojnom“ ispuhivanju nosa	Studirati sa Žarom
9.	Filip Ivanković – Fića	Dobro.	Filozofiranju	Oženiti Petrinu nevjestu
10.	Iva Jelić	Nek smo mi živi i zdravi.	Izostancima	Sastaviti tjedan dana u školi
11.	Karla Jelić	Hvaljen Isus i Marija!	Pristojnosti	Udati se u R...
12.	Leonardo Karačić – Kara, Leni, Leloooo	Reši.	GramatiKi	Sjediti s Karlom do kraja života
13.	Iva Kraljević	Joove mojaaa.	Opuštenosti	Izaći iz srednje
14.	Anđela Matošević	Ne znam.	Ružici	–
15.	Marija Musa	Jel' i'ko s autom?	Ulizivanju profesorima	Položiti do 19. rođendana
16.	Lucija Nogalo – Luca	Šljivi ga.	Dvije pundice	Pojesti manje od 4 komada pizze
17.	Maja Slišковиć	Aj lažeš.	Smijehu	Položiti do 19. rođendana
18.	Ivan Soko – Sokol (John)	Ne da mi se.	Cesarici	Sjediti s Majom do kraja života
19.	Anton Sopta	Šta sam sad uradio?	124	Dobro udati Fiću
20.	Mate Zeljko	Šta nije u redu s tobom?	Kratkim žvcima	Imati ambiciju
	4.b	Bol'lo me.	Zagrijanosti za natjecanja	Posjetiti polje mandarina

Ostat će zapamćeni po...

IV.C

Priredio: **Paul Filip Palac**

IV.c	Ime i prezime	Uzrečica	Ostat će zapamćen/a po	Ambicija
1.	Petra Batinić	G-R-Č	Naručivanju hrane s Mateom	Narasti!
2.	Gabrijela Buhač	Bože bolesti	Prepričavanju lektire	Prestati se sekirati
3.	Lucija Čolak (Luca)	Nek' me ne zapisuje!	Kašnjenju na 1. sat	Ne zakasniti na 1. sat!
4.	Magdalena Ćorić (Slow Motion)	Festima lente!	Po brzini	Ostati budna 1. školski sat!
5.	Marko Ćorić (Maka)	Draga ti	Imitiranju ljudi	Kupiti dionice Dujkić d.o.o.
6.	Matea Gilja	Hoćemo naručivati danas?	Rekordnom broju koraka u školi s Arijanom	Prerasti Petru!
7.	Jana Gugić	'oće li i'ko u Šajbe?	Po obrvama	—
8.	Nika Gugić	Treba li nekog' povest'?	Zaboravljanju osobnih stvari	Ponoviti ekskurziju
9.	Nikolina Karačić (Nidžy)	Go Girl!!!	Stresu	Udati se za Bajija!
10.	Mate Kožul	Pa... ne znam	Znanju iz povijesti!	Ostvariti sve svoje ambicije
11.	Ivan Lasić (Laske)	Ono mo'e	Otkrivanju hitova s Topićem	Održati koncert
12.	David Lovrić (Sake)	—	Boemskom životu	Ostati na nogama dok Sinan Sakić pjeva
13.	Antonija Mandić (Nona)	Nidžo bajbl kvots	Odlascima na novinarsku!	Parkirati bez Nidžinog navigiranja
14.	Arijana Mandić	Ise kako me živcira	Rekordnom broju prijeđenih koraka u školi s Mateom	Položiti DSD!
15.	Marin Musa	Negdasta	Spavanju	Početi koristiti steroJide
16.	Paul Filip Palac (Baji)	Pa simpatično!	Po pjevanju	Ući u ZADRUGU!
17.	Dora Paponja	Nezgodno...	Po tome što je svaka pjesma pogodi!	Biti ženstvena
18.	Ivona Primorac	'ajmo na radijator	Po kosi	Upisati fakultet Njemačkog jezika
19.	Iva Slišковиć	Ova mi je bila baš dobra	Po glupim izjavama	Da mi upamte ime
20.	Josip Topić (Topke)	Aj lažeš	Nezainteresiranosti	Pronaći mobitel u Tropicsu
21.	Iva Vasilj	Ozbiljno?	Po trpljenju Lucije!	Pojest 2 sendviča na velikom odmoru!

Ostat će zapamćeni po...

Priredila: Mia Galić

IV.d	Ime i prezime	Uzrečica	Ostat će zapamćen/a po	Ambicija
1.	Ivan Bošnjak M–Dujkić	Šta bi ti radije...	Diranju svojih grudi	Gostovati s Lukom Vukojom i Markom Čorićem na AmiG show-u
2.	Ivan Bošnjak T–Tomo	Licemjeru!	Fazama	Biti nabildan kao Ivan Bošnjak M
3.	Mateo Bošnjak	Bratee...	Po dobrim odnosima s prof. Marijem Barbarićem	—
4.	Ivona Čavar	Razrednice, moramo li mi sve učiti	Ispravljanju gramatičkih grešaka	Proći Brcu
5.	Marija Čavar	Ajmeee	Hodajući YT	Napisati sve u jednu poruku
6.	Zvonimir Čavar–Zvone	%!%#!	„SMIRENOSTI“	Otići na ekskurziju
7.	Kristina Čuk–Kris	Kud je priša?	Opuštenosti	Otići na izbornu iz fizike
8.	Ana Galić	Ček, šta?!	Plesu u Tropicsu	Naspavati se
9.	Dario Galić–Daka	Đeste momci	Visini	Doći na nečiji rođendan
10.	Mia Galić	Ejte ljudi...	Organiziranju/Crvenoj kosi	—
11.	Marko Hrkać–Maki	oooooooohhhhh	Hiperaktivnosti/Plesu	Doći na vrijeme
12.	Andrea Ivanković	Bebaaa	Kremicama	Javiti se na mobitel
13.	Antonija Ivanković	Aj dobro	Kokicama	Faliti u školi
14.	David Ivanković	Majstoreeee...	Smijanju	Otvorit firmu s Fuksom
15.	Marko Kolobarić–Mara	Sanjao sam kako svadbu SPREMAM	Montana d.o.o.	—
16.	Anita Kraljević	Jee dosadno..	Miji	Udebljati se
17.	Anica Kvesić	STVARNO??	„lošim ocjenama“/ganganju	Imati socijalni život
18.	Matej Kvesić M	DI SE IDE VEČERAS?	Košuljama	—
19.	Matej Kvesić S–Kvesa	Najgore se sekirat’	Izostancima	Igrati za Hajduk
20.	Šima Kvesić–Šimela	Nije ti to teško...	Nenormalnom smijehu	Odraditi sezonu u Tropicsu
21.	Andrijana Marold–Maroldica	Dušaaaa...	Prezimenu	Ne biti nacionalna manjina
22.	Luka Sabljić–Donna	DAKAAA	Ljubavni ekspert – dr. Love	Provozati se s Dakom
23.	Mario Sesar–Sesa	Nisam ja učio	Aktivnosti u grupi	Naspavati se
24.	Iva Vukoja–Ika	Ja ću poslat’...	Slanju zadaće iz matematike	Otvoriti azil za pse
25.	Kristina Vukoja–Tina	Ma, svejedno mi	Fratarski paparazzi	Napraviti mlin
26.	Luka Vukoja–Fuks	Loca	Poznavanju njemačkog	Živjeti u inozemstvu

Ostat će zapamćeni po...

IV.e

Pripremila: **Antonija Rezić**

IV.e	Ime i prezime	Uzrečica	Ostat će zapamćen/a po	Ambicija
1.	Lovro Bošnjak	'ajmo u Gaudu	Tesli	Postati profesionalni DJ
2.	Filip Čolak – Fića	A majke ti	Legendarnim vicevima	Odvesti cure na večeru
3.	Hrvoje Čavar – Hrćo	Ma ja	Hiperaktivnosti	Osvojiti školsko u nogometu
4.	Luka Čavar – Čava	Dakle	Odličnom prosjeku	Skočiti iz aviona
5.	Mara Galić	Ovo nam je zadnji sat	Dubokim čarapama	Ubiti baju
6.	Katarina Grubešić – Kaća	Pusti me, odgovaram	Živčanosti	Biti manje živčana
7.	Marta Grubešić	Pa gdje ste vi meni	Po šljokičastom upravljaču	Otići na ekskurziju
8.	Anđela Jurić	Samo sekund'	Kosi	Doći na prvi sat prve smjene
9.	Domagoj Karačić – Kara	To asu	Isamluku	Kupiti smarta
10.	Ivana Kraljević	/	<i>Rokanju</i> iz matematike	Pročitati hrvatski bez smijanja
11.	Nikola Lasić – Nidžo	Nisam	Žvakama	Doći u školu
12.	Julija Musa	Aj majke ti	Raspravljanju s profesorima	Otići na Ponos domovine
13.	Magdalena Naletilić	Ja oduš	Svom temperamentu	Pronaći dovoljno duge traperice
14.	Marija Naletilić	Najvolim	<i>Rokanju</i> iz matematike	Ne izaći zadnja iz škole
15.	Marija Pavković	Nezgodno	Višku energije	Doći pješke u školu
16.	Antonija Rezić	A profesooore..	Čančanju	Pomiriti se s Brkićem
17.	Anita Sesar – Sesa	Mogu, mogu	Teretani	Preći 50 kg
18.	Anamaria Skoko – Skokuša	Pa eto	Organiziranju svega	Izgraditi kulu od stakla
19.	Tanja Šaravanja	Bore moj	Ispeglanoj kosi	Izgraditi kulu od stakla
20.	Ana Šarić	Mogli smo	Ljubav prema biologiji	Postati prirodna crnka
21.	Branimir Vištica – Brane	'ajmo na kavu	Nedolasku u školu	Otići na kavu
22.	Vlado Zadro – Duve	Nemojte me zapisivat'	Kašnjenju	Doći u školu na vrijeme
23.	David Zovko	A lažeš	Dobrom raspoloženju	Postati profesionalni boksač

Maturanti odličaši

IV. a

Jelena Čolak (Silvije i Vesna) 12. siječnja 2002.
Lovro Kožul (Dragan i Marija) 1. lipnja 2001.
Ana Sesar (Tihomir i Željka) 5. travnja 2002.
Sarah Zovko (Gojko i Marjana) 12. studenog 2001.

IV. b

Karla Jelić (Slaven i Ivana) 19. listopada 2001.
Marija Musa (Zoran i Marica) 1. travnja 2002.
Lucija Nogalo (Damir i Anita) 30. prosinca. 2001.

IV. c

Petra Batinić (Vinko i Nada) 10. siječnja 2002.
Nika Gugić (Miro i Janja) 17. srpnja 2001.
Dora Paponja (Nikola i Ivana) 14. srpnja 2002.

IV. d

Anica Kvesić (Viktor i Mirela) 5. siječnja 2002.
Mario Sesar (Dragan i Ivica) 20. travnja 2001.

IV. e

Luka Ćavar (Tadija i Slavica) 14. srpnja 2001.
Marija Pavković (Željko i Kata) 28. rujna 2001.

(jm)

Predstavljamo ih s razlogom

glazbenici

Anica Kvesić, Ivan Lasić i Andrea Ivanković

Dobra organizacija i volja recept su uspjeha

Razgovarala: Tea Jurilj

Osnivač glazbene škole u Širokom Brijegu je prof. **Mirko Kraljević**. Škola je osnovana **1974.** godine kao osnovna glazbena škola, točnije **područni odjel mostarske Glazbene škole**, a srednja glazbena škola uvedena je tek 1996. godine. Danas škola broji oko 180 učenika i 18 profesora. Broj predmeta u školi povećava se svake školske godine, tako su, na primjer, u prvom razredu imali samo dva predmeta dok sad u srednjoj imaju čak 12 predmeta.

Glazbena škola ima šest razreda osnovne i četiri razreda srednje škole.

Učenicima se nudi velik izbor instrumenata: glasovir, gitara, violina, flauta, truba, saksofon, violončelo, harmonika, orgulje, te sve vrste tamburaških instrumenata.

Anica Kvesić, Ivan Lasić i Andrea Ivanković su gimnazijalci koji istodobno pohađaju dvije srednje škole. Dok Andrea i Anica pohađaju glazbenu školu već 10 godina, Ivan je *zakasnio* i upisao se

u sedmom razredu osnovne škole. No, uz pomoć profesora završio je šest razreda u tri godine. Neka od njihovih dostignuća koja bi htjeli izdvojiti su posljednja dva zborna natjecanja na kojima su osvojili

prvo mjesto od kojih je jedan Grand Prix na međunarodnom zbornom natjecanju u Tuzli 2016. godine u jakoj konkurenciji među školama koje dolaze iz puno većih i razvijenijih sredina od Širokog Brijega. Ivan svira harmoniku, glasovir i tambure, Andrea glasovir, a Anica flautu. U njihovu slučaju s dvije srednje škole, imaju manje slobodna vremena i više obveza no, kako sami kažu, uz dobru organizaciju i volju sve se stigne. Mlađim naraštajima savjetuju da nikako ne odustaju od svojih snova, te da ih glazbena škola ne će obogatiti samo sa znanjem već i novim prijateljstvima i iskustvima.

Predstavljamo ih s razlogom

odbojka

Antonija Ivanković i Jelena Čolak

Na treninzima punimo baterije

Razgovarala: Iva Čubela

U našem gradu djeluju dva odbojkaška kluba: **HŽOK Široki** i **HŽOK Smeč**. HŽOK Široki osnovan je 2009. godine. Trener kluba je Silvije Čolak. Djeluje u četiri kategorije koje ukupno broje oko 100 članica, a treninzi se održavaju na Lisama u dvorani Druge osnovne škole. Klub sudjeluje na raznim turnirima, a posebno ističu sudjelovanje na Sportskim igrama mladih u Sarajevu 2017. godine. HŽOK Smeč osnovan je godinu ranije, 2008. godine, a osnovao ga je Tadija Lasić. Klub igra Superligu FBiH i godinama se nalazi na dobrom mjestu u ligi. Klub ima četiri skupine mlađih djevojčica, te seniorsku skupinu što ukupno broji oko 70 članova. Svakovečernji dvosatni treninzi održavaju se u Gradskoj sportskoj dvorani na Pecari ili u sportskoj dvorani Prve osnovne škole u Klancu. Najveće postignuće za klub je borba za ulazak u Premijer ligu u sezoni 2017./18. godine. Igrale su u završnici doigravanja u kojoj su izgubile od ekipe ŽOK Lukavac. Klub je ove godine pokrenuo kamp u Širokom Brijegu na kojemu su sudjelovale i brojne druge ekipe. Kamp su održali poznati treneri Mirjana Milić, Zoran Savić i Goran Nešić. Svoje klubove su nam predstavile naše učenice: **Jelena Čolak** (HŽOK Široki) i **Antonija Ivanković** (HŽOK Smeč). Obje su se počele baviti odbojkom u 5. razredu osnovne škole, Jelena s dugogodišnjom željom da se upiše, a Antonija na nagovor prijateljice. Cure smatraju da je naša sredina vrlo pogodna za bavljenje sportom čemu svjedoče brojni sportski uspjesi u samoj odbojci, pa i u mnogim drugim sportovima kao što su

košarka, nogomet, rukomet i dr. Iako mnogo vremena provode na treninzima, škola im je na prvom mjestu stoga uvijek nalaze vremena za učenje, pa makar to značilo spavati samo tri sata dnevno. Treninzi su im uvijek dolazili kao mjesto gdje su punile baterije za učenje. Kao dodatna motivacija su im i ostale cure s kojima treniraju. Iako nemaju mnogo slobodnog vremena kada su slobodne Jelena kaže kako ga voli provoditi u krugu

obitelji ili čitajući, a Antonija u krugu prijatelja. Jelena i Antonija planiraju studirati u Hrvatskoj, pa se ne namjeravaju nastaviti baviti odbojkom „profesionalno“ ali rekreativno svakako žele nastaviti. Svim mlađim naraštajima poručuju kako je bavljenje sportom vrlo važno što zbog mnogih poznanstava, pa i novih doživotnih prijateljstava, a i uz to što poboljšava tjelesnu aktivnost jača i duh. *In mens sana corpore sano*, zar ne?

Predstavljamo ih s razlogom **rukometaši**

Marin Marić, Marino Kožul, David Ljubić i Vlado Stanić

Rukomet je u odnosu na sve ostale sportove u našem gradu zakinut

Razgovarala: Janja Martinović

Svakog od njih mogli smo predstaviti barem po još kojem Božjem daru, ali, eto rukomet je zajednička spona i ono što ih najviše povezuje. Četvorica maturanata iz odlazećeg naraštaja: **Marin Marić, Marino Kožul, David Ljubić i Vlado Stanić** na dobrom su putu da se potvrde kao vrsni sportaši. Za početak predstavili su nam svoj klub koji je jedan od najmlađih u sportskoj širokobriješkoj obitelji. Hrvatski rukometni klub Široki broji oko 30 članova, za seniorsku ekipu igraju vrlo mladi igrači, od 1998. pa sve do 2004. godišta. Postoje i mlađe kategorije koje ulažu veliki napor kako bi jednog dana i oni stigli do te seniorske ekipe. Klub trenira u gradskoj sportskoj dvorani na Pecari. Momci naglašavaju da su im uvjeti treniranja dosta loši i da su ponekad prisiljeni imati trening čak i u 22:30. Također rukomet kao sport, ne samo u odnosu na nogomet nego na sve dvoranske sportove u našem gradu, je dosta zakinut. Mišljenja su da bi se rukomet kao sport u našem gradu trebao ozbiljnije shvaćati. Njima su, na primjer, dopu-

štena samo dva treninga u tjednu jer ne mogu dobiti više termina. U Hrvatskom rukometnom klubu Široki David je već pet, Marin osam, Marino pet i Vlado osam godina. Tijekom svog treniranja izdvojili su i poneke uspjehe i osvajanja, kao juniori '98 godišta bili su 4. u državi 2017.g., u Dubrovniku na međunarodnom turniru zauzeli su drugo mjesto, zatim u Crnoj Gori 3.mjesto, na turniru u Kragujevcu 2016. uzeli su zlato u konkurenciji od čak 38 ekipa.

Rukomet kao sport na njihov život, naravno, da ima utjecaja. Puno novih putovanja, prijateljstava, ali i održavanje forme i stjecanje radne navike. Također stjecanje iskustva kako u natjecateljskom smislu tako i u sportskom. Kao gimnazijalci govore da je malo teže baviti se rukometom ako se od njih očekuje studiranje, pa se ujedno ne mogu profesionalno baviti rukometom. Amaterski su, naravno, uvijek uz rukomet, ali profesionalno ne mogu baš jamčiti. Kada bi im se pružila prigoda da zaigraju za bilo koji rukometni klub izdvojili su razne klubove koji

su ujedno najjači, ali bez razmišljanja su rekli: da bi uvijek ostali u Širokom jer su imali čast trenirati s jednom moralnom i igračkom gromadom kao što je Luka Zovko. Naime, od toga su igrača puno naučili i pamtit će čitav život što su dijelili svlačionicu s jednom takvom osobom.

Na odustajanje do sada nisu pomislili jer nije toliko naporno treniranje, društvo je zabavno, te dok god budu u mogućnosti planiraju nastaviti trenirati. Uz rukomet su izdvojili i svoje poneke izvannastavne aktivnosti. Naime, Marin Marić svira gitaru (u svom Dobriču), bavi se i folklorom, glumom. David Ljubić, Vlado Stanić i Marino Kožul su uz rukomet i gimnaziju također predani teretani.

Kao poruku za kraj svima onima koji se žele baviti rukometom i trenirati poručuju da se požure sve dok je Luka Zovko tu: *Steći ćete dobra iskustva, dobro druženje pogotovo na utakmici, te ako se uz gimnaziju želite baviti nekim sportom (ne baš profesionalno) rukomet je najbolji izbor.*

Predstavljamo ih s razlogom **nogometaši**

David Martić i Branimir Vištica

Upornost je recept za uspjeh

Klub je osnovan **1948.** godine pod imenom **Borak**. Tijekom povijesti mijenjao je još nekoliko imena: *Boksit, Lištica, Mladost* i *Mladost-Dubint*. Od osnivanja NK Široki Brijeg niže manje važne uspjehe u lokalnim natjecanjima, dok pravi uspjesi stižu nakon rata. NK Široki Brijeg nastupa u Premijer ligi Bosne i Hercegovine. Domaće utakmice igra na svom stadionu Pecara, a njegovi navijači su Škripari osnovani 1996. godine. NK Široki Brijeg ima svoju nogometnu školu koja je jedna od najboljih u Bosni i Hercegovini. Nogometna škola broji oko 200 članova koji se trude, rade i svakodnevno treniraju u kampu *Musa-Karačić* kako bi postigli što bolje rezultate. Dvojica naših maturanata David Martić i Branimir Vištica članovi su NK Široki Brijeg. David trenira 10, a Branimir osam godina. Obojica dnevno provedu 4-5 sati trenirajući.

Uspjeh koji bi David istaknuo kao najdraži je kada je sa svojim timom osvojio turnir u Međugorju bez primljenog gola, a Branimir bi najviše volio izdvojiti uspjeh kada je sa svojim timom osvojio juniorski kup godište 99/00. Kao i svi sportaši i oni imaju svoje uzore i momčadi u kojima im je želja zaigrati. Davidov uzor je igrač iz njegove najdraže momčadi, Liverpoola Virgil van Dijk, a Branimirov Marcelo iz momčadi Real Madrida. Momci, naravno, navijaju i najviše prate ta dva kluba. Kada se radi o curama i školi, slažu se i vjeruju da bolje prolaze kod cura, iako David kaže da to trebamo pitati cure, a Branimir se našalio i rekao da se priča kako su već sve cure njegove, pa je očito tako. Mlađim sportašima žele poručiti da nikad ne odustaju i da jedino tako mogu ispuniti sve ciljeve koje imaju.

(A. Skoko)

Predstavljamo ih s razlogom **mažoretkinje**

Matea Prskalo, Leonarda Kožul, Marta Grubešić i Antonija Rezić

Ljubav prema plesu i nastupima jači su od žrtava koje podnosimo

Razgovarala: **Katarina Šantić**

Iako nam je, možda, prva asocijacija na njihov spomen atraktivan izgled, kratke suknjice i vječni osmijeh na usnama i zbog toga smo ih spremni podcijenivati, a neki i omalovažavati, u pitanju su, zapravo, djevojke koje dugo i naporno rade i treniraju. No, sva ta žrtva i rano ustajanje i treninzi i nastupi pokatkad pod nemogućim uvjetima, njihov su odabir jer ljubav prema plesu i nastupima opravdava svaku žrtvu. One su **Matea, Leonarda, Marta i Antonija**. I tu su s pravim razlogom.

Kada ste se počele baviti plesom, koji je razlog upisivanja i koliko dugo trenirate?

Matea: Oduvijek sam voljela ples još kao djevojčica u vrtiću, stoga sam se plesom počela baviti aktivno od svoje 10. godine. U mažoretkinje sam se upisala jer su mi se jako sviđele odore i način plesa, kada sve cure plešu kao jedna. Osjećaj zajedništva, te brojna putovanja. Treniram osam godina.

Leonarda: Plesom sam se počela baviti od svoje 12. godine, zavoljela sam ga još kao mala, to je ono nešto što me je oduvijek ispunjavalo pa sam se odlučila upisati. Treniram šest godina.

Marta: Plesom se bavim još od malih nogu. Glazba i ples su nešto bez čega ne mogu živjeti, inspiriraju me svakodnevno, pa mislim da je to najveći razlog upisivanja. Treniram 10 godina.

Antonija: Ples me odmalena zaočupljao, a kada sam se upisala na mažoretkinje to se pretvorilo u ljubav. Mama me upisala na mažoretkinje jer je znala da će mi se sviđjeti, a od tada aktivno treniram već skoro 10 godina.

Na koji način usklađujete treninge i školu?

Matea: Treninzi su nam obično vikendom, naravno, trebalo je uložiti dosta truda. Za dosta toga zahvalna sam trenerici Mariji Topić i razrednici prof. Divnoj Majić za

potporu koju mi je pružala kroz ove četiri godine školovanja u gimnaziji. Plesom ću se baviti dok god mogu iako će se nakon odlaska na fakultet dosta toga promijeniti.

Leonarda: S obzirom da unaprijed znam raspored treninga, a i kontrolnih, trudim se uvijek sve rješavati po redu i na vrijeme.

Marta: Uspješno usklađujem treninge i školu, pokatkad je teško, pogotovo za vrijeme natjecanja i turneja, ali sve se može kad se hoće.

Antonija: Pošto većinom odmah poslije nastave imamo sate i sate treninga, tek navečer imam prigodu sustići školske obaveze. No, uza želju da se ne razlikujem od ostalih učenika, uspijem sve stići.

Postoji li neki uspjeh na koji ste posebno ponosne?

Matea: Sve što sam postigla s mažoretkinjama je posebno, od moje prve zlatne medalje u kadetima 2015. Iznimno sam ponosna na drugo mjesto na državnom prvenstvu 2017. godine, u kategoriji duo junior štap.

Leonarda: Ponosna sam na sve osvojene medalje tijekom dugogodišnjeg treniranja. Posebno bih izdvojila osvojeno 3. mjesto na europskom natjecanju 2016. godine u kategoriji solo pom-pon juniori.

Marta: Ponosna sam na sve što sam postigla, a posebno mogu istaknuti brončanu medalju s europ-

skog prvenstva u Sloveniji u kategoriji senior duo štap, te svoju prvu europsku medalju na prvenstvu u Francuskoj.

Antonija: Na svaku osvojenu medalju sam posebno ponosna, a izdvojila bih dvije koje su mi najznačajnije. Moja prva medalja na Europskom prvenstvu u Francuskoj i medalja iz kategorije duo štap na Europskom prvenstvu u Sloveniji. Obje medalje su brončane, ali meni su zlatnog sjaja.

Kako su mažoretkinje utjecale na vaš život?

Matea: To što sam dio mažoretkinja dosta je utjecalo na moj život. Puno toga sam naučila, dale su mi neprocjenjivo iskustvo o nekim životnim lekcijama. Putovala sam s njima kroz brojne europske gradove i doživjela nezaboravne časkes.

Leonarda: Mažoretkinje su uvelike utjecale na moj život. Posjetila

sam mnoga mjesta, stekla nova prijateljstva i doživjela sam nevjerojatna iskustva koja nikada ne ću zaboraviti.

Marta: Mažoretkinje su me naučile da nikada ne odustanem od svojih snova i ciljeva, pa čak i onda kada je najteže. Stekla sam prijateljice koje su uvijek tu za mene i koje ostaju za cijeli život.

Antonija: Mažoretkinje su me naučile da mogu ostvariti šta god poželim i da se snovi ostvaruju. Kada iza sebe imaš tim koji te podržava, vjeruješ da je sve moguće. Od tih djevojaka naučila sam mnogo i stekla određene vrijednosti koje ću sa sobom nositi cijeli život.

Pjesma na koju je bio najveći užitak plesati?

Matea: *Magic in the air* – Magic system feat, Chawki

Leonarda: Ne mogu se odlučiti jer uvijek plešemo na neki mix pjesama. Možda mi to ispadne najbolje na kraju.

Marta: *Donatella* – Lady Gaga

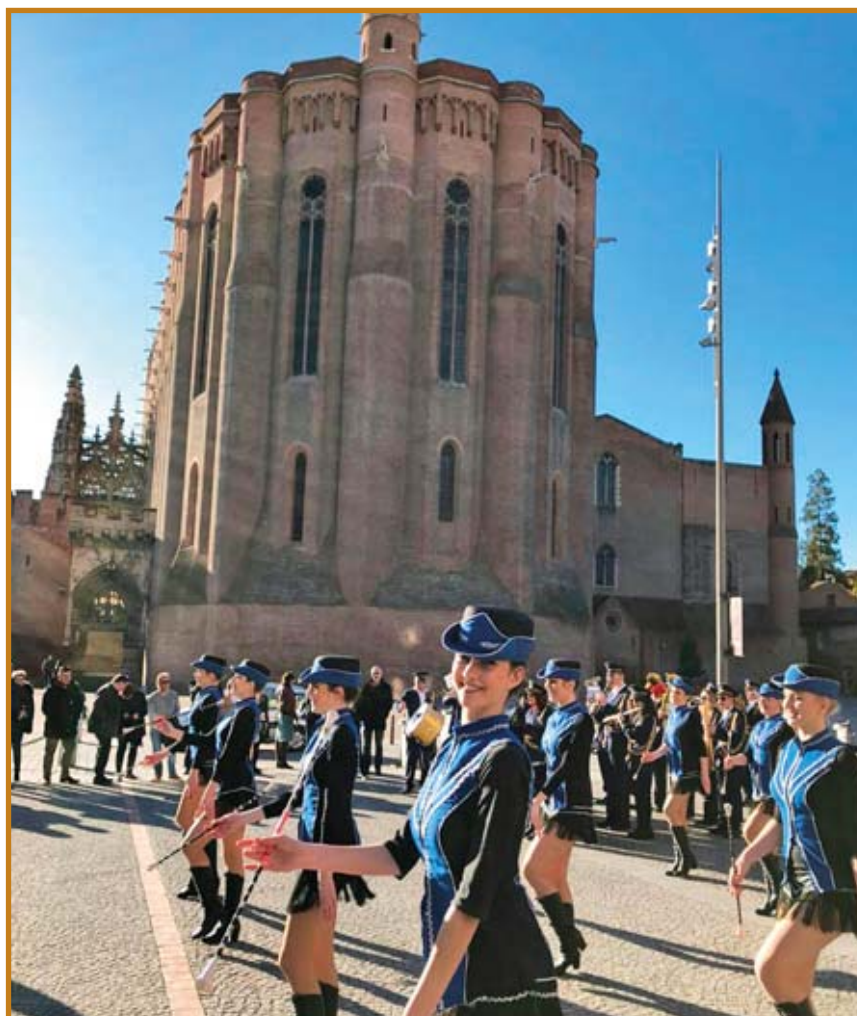
Antonija: *Donatella* – Lady Gaga
S kojom poznatom osobom biste voljele plesati?

Matea: Tihomir Bendelja, svjetski prvak u twirlingu.

Leonarda: Beyonce.

Marta: Justin Bieber, Beyonce.

Antonija: Beyonce.

Najdraži plesni film?

Matea: *Plešimo zajedno* gdje glavnu ulogu igra Julia Stiles. Odličan film.

Leonarda: *Step up*.

Marta: *Step up*.

Antonija: Neiscrpna inspiracija mi je *Step up*.

Koga biste htjele za plesnog partnera/icu?

Matea: Moju jednu i jedinu plesnu partnericu, s kojom sam plesala duo štap, Teu Kvesić.

Leonarda: Danijelu Topić.

Marta: Osim Antonije, definitivno Lovru Zovku.

Antonija: Osim Marte, Davida Naletilića.

Svađate li se na treninzima?

Matea: Nema svađanja, sve rješavamo razgovorima.

Leonarda: Naravno da uvijek dolazi do stinih nesuglasica, ali na kraju uvijek sve riješimo.

Marta: Ne baš često, možda malo prije natjecanja.

Antonija: Rijetko.

Kako se rješavate treme?

Matea: Trema haha, teško pitanje.

Najviše nas ohrabre starije cure iz tima i naša trenerica.

Leonarda: Uglavnom nemamo vremena razmišljati o tremi jer je situacija prije nastupa dinamična, ali uvijek se pomolimo i nastojimo dati sve najbolje od sebe.

Marta: Treme se rješavamo motivacijskim razgovorima.

Antonija: Treme se rješavamo plesom i međusobnim motiviranjem.

Gdje tražite inspiraciju?

Matea: Inspiraciju nalazimo u svemu, a sve su koreografije djelo naše trenerice koja uvijek ima ideje za sve.

Leonarda: U različitim koreografijama koje su se pokazale uspješnije, zbog kojih i mi same želimo postići što bolji uspjeh.

Marta: Inspiraciju tražimo gdje god stignemo, trudimo se biti originalne.

Antonija: Inspiraciju tražimo svugdje, najčešće u svakodnevnom životu.

Predstavljamo ih s razlogom

košarkaši

Josip Topić, Filip Ivanković i Vlado Zadro

Vjeruju u sebe i svoj rad

Razgovarala:
Karla Zovko Ivkić

Hrvatski košarkaški klub Široki iz Širokog Brijega utemeljen je **5. travnja 1974.** godine na poticaj pokojnoga profesora tjelesnog odgoja, **Stanka Jelčića** i skupine gimnazijalaca. Prve utakmice klub je odigrao pod imenom **Mladost** na asfaltnom igralištu između znamenitih širokobrijeških zvonika i gimnazijske zgrade. Zbog ratnih prilika aktivnost u klubu je 1992. godine privremeno zaustavljena. No, samo dvije godine kasnije, košarka je ponovno oživjela u Širokom Brijegu. Klub je s novim imenom **Široki** krenuo u natjecanje u okviru Košarkaškog saveza Herceg-Bosne. Malo-pomalo vraćao se na nekadašnje staze uspjeha i godine 1997./98. postao prvak Herceg-Bosne, a nakon toga i osvajač prvoga doigravanja za prvaka i pobjednika Kupa BiH. Veliki rezultati stigli su tek s useljenjem kluba u novu modernu sportsku dvoranu na Pecari. HKK Široki do danas broji mnoge rezultate i uspjehe. Nastupa u ABA 2 i 1 BiH ligi. Uz jaku seniorsku momčad klub ima i vlastiti omladinski pogon, čiji uzrasti bilježe također zapažene rezultate na natjecanjima. Za juniorsku momčad HKK Široki nastupaju naša tri maturanta: **Josip Topić, Filip Ivanković i Vlado Zadro**. Evo što su rekli o svome iskustvu u košarci:

Josip Topić

Košarkom se počeo baviti sa 13 godina. Trenira dva do tri sata dnevno, pet dana u tjednu. Kao najznačajniji rezultat Josip je izdvojio srebrnu medalju s državnog prvenstva BiH u juniorskoj kategoriji za sezonu 2018./2019. Uzor mu je Toni Kukoč, a najviše prati HKK Široki za koji je vezan. Košarka mu ne omogućava lakši prolaz u školi niti kod cura. Budućim košarkašima/košarkašicama poručuje: *Vrijedi pokušati. Vjerujte u sebe i svoj rad!*

Filip Ivanković

Košarkom se bavi od 2. razreda osnovne škole, odnosno od devete godine. Dnevno trenira, po svojoj slobodnoj procjeni oko šest sati („HAHA“). Od značajnijih rezultata izdvojio je utakmicu sa ŽKK Banovići. Uzor mu je već spomenuti Josip Topić, velika košarkaša zvijezda. Oduševio ga njegov pregled igre, kako na parketu tako i izvan njega. Klubovi koje prati su Široki i Hajduk. Kad bi imao prigodu zaigrati za neki klub, to bi definitivno bio KK Split. S košarkom kao pomoćnim sredstvom ne prolazi ni u školi ni na drugim područjima. *Košarka je put do lijepih uspomena, prijatelja i kumova.*

Vlado Zadro

Trenira košarku od svoje šeste godine. Kad je prva smjena ima jedan trening dnevno, a kad je druga smjena ima dva treninga dnevno. Kao svoj najznačajniji rezultat izdvojio je drugo mjesto na završnici u Sarajevu. Uzor mu je Kobe Bryant, a najviše prati Arsenal. Kad bi imao priliku, zaigrao bi za Lakerse. Zahvaljujući košarci ne prolazi ni na jednom frontu. Vladina poruka za buduće košarkaše glasi: Uživajte u igri i trudite se. Ne zapostavljajte školu, ona je na prvom mjestu. 😊

Anđela Jurić

Tehnika, osjećaj i znanje su recepti za uspjeh

Predstavljamo ih s razlogom

U doba Olimpijskih igara pratimo sportove koje inače rijetko imamo prigodu vidjeti na TV-u. Nisu popularni iako za to nema nikakva razloga. Jedan od njih je judo – borilačka vještina iz 19. stoljeća čije se ime s japanskog jezika prevodi kao *nježan način*. Naša kolegica, gimnazijalka – maturantica, **Anđela Jurić**, ovaj sport trenira već 14 godina i tvrdi da su u judu više od snage važniji tehnika, osjećaj i znanje. Anđela je uspješna judašica – posjeduje smeđi pojas i oko 150 medalja s raznih natjecanja. Za ovakve uspjehe važni su disciplina i organiziranost jer četiri puta tjedno ide na treninge u Mostar – članica je **Judo kluba Hercegovac** još od 2009. godine.

Međutim kaže da se uz malo volje može sve. Anđela je ovaj sport upoznala preko starije sestre Danice koja je također uspješna judašica. Zajedno su išle na treninge i turnire gdje su „uz taj sport“ skupa rasle i jedna drugoj bile velika podrška. Iako mnogi misle da je judo grub, zbog čega se mnogi iznenade kada saznaju da ga trenira jedna djevojka, nedavno ga je UNESCO proglasio najsigurnijim kontaktnim sportom. Putovanja i prijateljstva tek su dio pozitivnih strana ovog sporta, među kojima Anđela također ističe učenje samobrane, samokontrole i odgovornosti. Njezina najdraža medalja ona je s državnog prvenstva 2018. godine kada je usprkos slomljenoj

nozi osvojila zlato. Nakon maturiranja će upisati računarstvo i nastaviti trenirati. Iako sport oduzima puno vremena, tvrdi da je najvažnija ljubav prema onome što se radi, a u njezinu slučaju to je judo. **(M. Galić)**

Anamaria Skoko

Cura koja krši pravila

Među sportašima koji pohađaju Gimnaziju fra Dominika Mandića, većina ih se opredjeljuje za timske sportove. Razlozi su jasni, djeci je lakše imati tim iza sebe nego se sam pojaviti na borilištu ili igralištu. Međutim, svako pravilo ima

svoju iznimku, a to je u našoj školi, **Anamaria Skoko**. Sport kojim se bavi od sedme godine, i s kojim je zavrijedila posebno mjesto na našim stranicama, je **karate**. Prišjeća se kako sa sedam godina nije ni poznavala karate kao borilačku vještinu, već je imala sreću da je dobila letak lokalnog karate kluba i tu je njezino zanimanje započelo. Nakon jednog probnog treninga, toliko joj se sviđjelo da je ostala sve do danas, brojeći 11 godina treniranja. Kao djevojci koja trenira borilačku vještinu, često joj vršnjaci nisu vjerovali ili im je bilo smiješno, ali su s vremenom shvatili da se Anamaria ne šali. Njezini roditelji su joj od početka bili potpora, iako njezinoj majci isprva sport koji je odabrala njezina kći nije bio po volji. Bilo joj je nepojmljivo da curica može trenirati borilački sport kao što je karate. Na pitanje kako usklađuje treninge i školu, odgovara da na kraju

sve uspije uskladiti, premda se zna dogoditi da škola ponekad ispašta. Uzmemo li u obzir da Anamaria trenira 11 godina, možemo zamisliti koliko uspjeha ima već iz sebe, ali uspjeh na koji je najviše ponosna je srebrna medalja iz Bara u Crnoj Gori jer joj je jedna od prvih medalja. Uza sva ta natjecanja iza sebe, Anamaria je navikla na tremu i oči trenera uperene u nju, no otkrila nam je da što više borbi odradi, trema nestaje. U časima kad je trema ipak prisutna, trener Marin joj je od najveće pomoći. Kako sport utječe na život, Anamaria nam je pokazala svojim zdravim navikama koje će njegovati i ako se prestane baviti sportom. Na pitanje koja joj je najdraža uspomena i kome se i danas divi, bilo je teško odgovoriti, no izabrala je Youth League u Umagu, od uzora Mašu Martinović, Anzheliku Terliugu, te Ivana i Anđela Kvesića. **(A. Rezić)**

karate

Kolo od sreće: Kako biti sretan?

Ne postoje kratki i jednostavni odgovori

Piše: **Monika Bošnjak**

Želimo li biti sretni? Vjerojatno nema čovjeka koji na ovo pitanje ne bi odgovorio potvrdno. Svatko od nas želi sreću i nada se da će je u svom životu i ostvariti. Ali, je li to moguće? I ako jest, kako? Postoje li ciljevi koji našem životu

mogu dati smisao? Kako živjeti, a da to bude dobar život? Mnogi su tražili na mnoge načine izvore sreće, a ono što je očito da pitanje ljudske sreće nije jednostavno i da ne postoje kratki i jednostavni odgovori. Većina psihologa danas

sreću definira kao opći osjećaj osobe da je njezin život dobar ispunjavajući, smislen i ugodan. Sreća nije kratkotrajna euforija, to je duboki i trajni osjećaj da je bez obzira na moguću trenutnu nesreću i bol u našem životu, ipak sve dobro ili će biti dobro. Samo da ne moram ništa raditi, imam više novca, bolje izgledam mnogi su od mitova o sreći. Kao prvo, veliki dio osjećaja vlastite vrijednosti kod mnogih ljudi, vezan je uz rad. Gubitkom toga čovjek se suočava s velikom količinom slobodna vremena s kojim jednostavno ne zna što će. Iako svi tvrdimo da bi nas više slobodna vremena učinilo sretnijima, istraživanja pokazuju da to nije slučaj. Ljudi najviše emocionalnih problema i depresivnih stanja doživljavaju za vrijeme vikenda i godišnjih odmora. Jedna od najpogubnijih posljedica nerada je socijalna izolacija (kako upečatljivo, baš u ovo doba). Prilično teško pitanje povezanosti novca i sreće donijelo je glavne zaključke. Ljudima koji ga nemaju – novac je važan i kada ga nemaju manje su sretni. Kada ga imaju, nisu nesretni, ali nisu zbog toga ni osobito sretni. Novac povećava sreću kad može pridonijeti zadovoljavanju temeljnih potreba – potreba za hranom, zaklonom, odjećom. Zašto neke stvari pridonose našem osjećaju sreće i zadovoljstva, a druge ne? Odgovor na ovo pitanje nije lako dati, ali neki od razloga vide se u najnovijim teorijama o sreći. U svojoj knjizi *Autentična sreća*, Martin Seligman navodi da

postoje tri različita puta kojima ljudi pokušavaju doći do sreće. To su *ugodan život, dobar život i smislen život.*

Bez obzira što je hedonističko gledanje na sreću prilično rašireno, mnogi filozofi i znanstvenici ne slažu se s njim. I sam Aristotel smatra da se sreća sastoji u korištenju svojih vrlina, tj. u tome da radimo ono što je vrijedno i što ima smisla raditi. Mnogi znanstvenici danas tvrde da sreća nije u užicima i zadovoljenju trenutnih želja, nego stremljenje k savršenstvu kroz ostvarenje svih svojih potencijala. Autonomija, osobni razvoj, prihvaćanje sebe, svijest o svrsi života, iznimno dobro obavljanje neke aktivnosti, pozitivni odnosi s drugima su šest različitih aspekata samoostvarenja koja uključuju sreću.

Pokušavajući otkriti što nas čini sretnima i zadovoljnima, Csikszentmihalyi je počeo ispitivati ljude koji su radili ono u čemu uživaju iako za to nisu bili ničim nagrađeni – ni slavom, niti novcem. To su bili šahisti, alpinisti, plesači, kompozitori i svi su tim aktivnostima posvećivali veliki dio svog vremena iako od toga nisu imali nikakve koristi. Iz razgovora s njima postalo je jasno da je ono što ih motivira iznimno pozitivan doživljaj za vrijeme izvođenja tih aktivnosti. Taj doživljaj nisu imali u čascima opuštanja, kad su uzimali alkohol ili se prepuštali nekim drugim užicima. Dapače, najbolje su se osjećali u aktivnostima koje su bile naporne, ponekad riskantne i teške, koje su do krajnosti angažirale njihove sposobnosti i koje su uključivale otkrivanje čega novoga. Csikszentmihalyi je to iskustvo nazvao *flow (tok)* jer su ga ovi ljudi opisivali kao situacije u kojima sve ide dobro, automatski i bez napora, ali u potpuno koncentriranom stanju svijesti. Bez obzira što su radili, svi ti ljudi (sportaši, umjetnici, vjerski mistici, znanstvenici ili pak obični ljudi), opisivali su ovo iskustvo vrlo sličnim riječima.

To što čovjek ne zna što je smisao njegova života ne znači da svom životu ne može dati smisao. Postoje četiri tipa potreba koje usmjeravaju ljude u njihovim pokušajima da pronađu smisao svog života. Oni koji uspiju zadovoljiti sve te četiri potrebe, izjavljuju kako osjećaju da njihov život ima smisla. Suprotno tome, ljudi koji ne uspiju zadovoljiti jednu ili više ovih potreba izjavljuju kako ne vide u čemu je smisao njihova života. Koje su to potrebe? *Potreba za svrhom* – ljudi koji tvrde da njihov život ima smisla obično imaju cilj koji je dovoljno izazovan da u njega ulože gotovo svu svoju životnu energiju, to je cilj koji daje značenje njihovom životu. Tako netko kao cilj može postaviti pronalaženje lijeka protiv neke bolesti ili odgajanje djece. *Potreba*

za vrijednostima – vrijednosti nam govore jesu li naši ciljevi dobri ili loši i omogućuju nam da nađemo opravdanje ili obrazloženje za vlastita ponašanja. Ako uspijemo sebe uvjeriti da je to što radimo dobro, u našem životu ne će biti osjećaja krivnje, straha, žaljenja i sličnih neugodnih emocija. *Potreba za djelotvornošću* – život osobe koja ima izazovan cilj i svrhu i vjeruje kako je taj cilj dobar, mora imati i snage ostvariti ga. *Potreba za osjećajem vlastite vrijednosti* – svaki čovjek želi o sebi misliti kao o dobroj, pozitivnoj osobi, do toga može doći individualno, ali i kolektivno – pripadajući skupini koju smatra dobrom i pozitivnom.

Što na kraju zaključiti?

Evo priče...

Zvao se Fleming i bio je siromašan seljak. Jednoga dana, dok je radio na polju, začuje poziv za pomoć koji je dopirao iz neke obližnje močvare. Ostavi oruđe i otrči prema močvari. Nađe dječaka koji se, sav prestravljen, pokušavao izvući iz blata u koje je bio zaglavljnjen do struka. Fleming ga spasi od sigurne, polagane, smrti. Sljedećeg se dana pred seljakovim kućerkom zaustavi otmjena kočija. Fino odjeveni muškarac koji je iz nje izašao predstavi se kao otac spašenoga dječaka.

– Želim vam se odužiti – reče farmeru. *Spasili ste mi sina.*

– *Ne, ne mogu dopustiti da mi platite za to što sam učinio* – bio je odlučan farmer. Uto se na vratima kolibe pojavi farmerov sin.

– *Je li to vaš sin?* – upita gospodin – *Jest, odgovori farmer ponosno – Ajmo se dogovoriti. Dopustite mi da ga školujem, kao i svoga sina. Ako je dečko poput vas, sigurno će izrasti u čovjeka na kojega ćemo obojica biti ponosni.*

I tako bi. Seljakov je sin završio najbolje škole, a onda i diplomirao na Medicinskom fakultetu Sv. Marije u Londonu. Širom je svijeta postao poznat kao Sir Alexander Fleming, izumitelj penicilina.

Godinama nakon toga, sin otmjenoga gospodina koji je bio spašen iz močvare, oboli od upale pluća. Što ga je ovaj put spasilo? Penicilin. Kako mu se zvao otac? Lord Randolph Churchill. A on je bio? Sir Winston Churchill.

Frama Široki Brijeg

Frama Široki Brijeg osnovana je **1994.** godine te je nedavno proslavila i svoj 25. rođendan. Što privlači mlade tu već 25 godina, pokušat će vam se bolje približiti u ovome tekstu. Naime, danas Frama Široki Brijeg ima 152 člana te 143 glasnika koji se pripremaju ući u veliku Framu. Frama je bratstvo mladih katolika koji se osjećaju pozvanima od Duha Svetoga da žive **Evandjelje u bratstvu**, u svjetlu poruke sv. Franje Asiškoga, u krugu Franjevačkog svjetovnog reda.

Framaši aktivno djeluju kroz deset sekcija, a svaka od njih na drugačiji način pokušava približiti mlade svetome Franji. Među najpoznatijim sekcijama je **glazbena** sekcija kojoj je glavni zadatak animiranje nedjeljne večernje svete mise, a za vrijeme došašća tri puta tjedno pjevaju i na misama zornicama. Članovi **čitačke** sekcije čitaju na svetoj misi ili predvode kronicu prije svete mise. Nadalje, **dramska** sekcija svojim dobro izvježbanim poučnim predstavama uveseljava građane te se tako skuplja novac u humanitarne svrhe, a slično čini i **likovna** sekcija koja izrađuje prigodne stvari među kojima se isti-

ču adventski vijenci. Kroz sekciju Žedan sam framaši pomažu djeci u domu „Marija – Naša Nada“. Članovi **medijske** sekcije pripremaju i vode emisiju Mir i dobro, koja je na rasporedu svake subote u 11 sati, a kruna njihova rada je trosatna emisija na sam Badnjak. S druge strane, netko se treba pobrinuti i za čistoću prostorija u kojima borave framaši i zato postoji **čistačka** sekcija, a za čistoću i mir duše pomaže **molitvena** sekcija. Kroz **sportsku** sekciju framaši imaju priliku rekreirati se i družiti, a ove godine je za sve studente (tzv. 'đuturume') stvorena i **studentska** sekcija. Sekcije nam pomažu u otkrivanju naših talenata, upoznavanju samih sebe i drugih, razvijanju tolerancije i strpljenja, zbližavanju framaša međusobno te nam omogućavaju bolje upoznavanje života svetog Franje. Ta Franjina duhovnost, vjera u Boga i u ostale ljude potakla ga je da osnuje Red male braće, franjevce. Kolika je tek morala biti njegova vjera i ljubav da se taj red od tih davnih vremena razvio u nešto ovako veliko i značajno. Zbog toga je čitav njegov život motivacija

svim framašima da idu njegovim putem i postignu barem mali dio onoga što je on postigao. Tome pridonosi i Frama: Ona, osim što produbljuje našu vjeru, odgaja jer kroz zajedničke sastanke slušamo predavanja o raznim temama iz života, a sve nam to pomaže da odrastamo hodajući Kristovim putem. Frama nas uči prepoznavati potrebe naših bližnjih kroz razna predavanja, igre i razgovore. Ako smo postavili dobre temelje prijateljstva, često u Frami nađemo prijatelje za čitav život. Za framaše je Frama uistinu druga obitelj. Isto tako, biti u Frami ne znači nužno odlazak u svećenički ili redovnički red, ali naravno može pomoći nekim mladima u prepoznavanju svog poziva. Frama može povezati ljude i na zajednički život u braku te ih tako ujediniti i u vjeri i u ljubavi.

Na samom kraju bih svima iskreno preporučila uključivanje u Framu. Naravno, aktivan rad u Frami traži puno žrtve i odricanja, ali ništa nije teško, ako se radi s ljubavlju. S Framom vam je život ispunjeniji, dinamičniji i jednostavniji ljepši.

Jelena Čolak

Frama Kočerín

I ne tako davne **2000.** godine u našoj župi postavljen je kamen temeljac mjesnog bratstva Frame Kočerín. Uz čvrstu volju naših framaša i duhovnih asistenata, uspjeli smo se održati sve do danas. Prvi duhovni asistent, a ujedno i osnivač Frame na Kočerínu bio je fra Miro Šego. U našoj Frami prva Primanja i Obećanja održana su 26. svibnja 2001. godine i u Framu je primljeno 40-ero mladih. Od tada do danas, Frama raste, razvija se, te puni Duhom Svetim. Osnutak Frame, jačanje i zajedništvo kroz sve ove godine ne bi bilo moguće bez zalaganja, ponajprije framaša, ali i duhovnih asistenata. Trenutno naša Frama broji 68 članova. Naše novoizabrano vijeće čine: predsjednica – Mia Galić, dopredsjednik – Mario Sesar, voditeljica formacija – Janja Martinović, tajnica – Andrea Šakota, blagajnik – Matej Mikulić, dodatni članovi – Marija Galić i Josip Banožić, svi oni su ujedno i učenici naše Gimnazije fra Dominika Mandića. Kao vodilja na ovom putu je i naš duhovni asistent fra Mario Knezović. Sastanci

su nam jednom tjednom, četvrtkom u 19:30. Imamo brojne sekcije, akcije i projekte u kojima sudjeluju svi framaši s velikom voljom i franjevačkim žarom. Prva među osnovanim sekcijama je glazbena sekcija. Njezini članovi pjevaju na nedjeljnim misama, različitim blagdanima i svetkovinama u župnoj crkvi, kao i u filijalnim, na vjenčanjima i koncertima. Čitačka sekcija nema redovite sastanke, ali je aktivna tijekom cijele godine. Kreativna sekcija postoji od druge godine osnivanja. U ovoj sekciji sudjeluju framaši koji svojim trudom i kreativnošću stvaraju da bi prikupljenim novcem razveselili siromašne. Dramska sekcija je jedna od najaktivnijih sekcija, sama piše i priprema predstave koje utiskuju poučnu poruku u sve gledatelje. Uz ove nabrojane sekcije tu su još medijska, čistačka i športska sekcija, koje su također jako aktivne i pridonose bratstvu. Među najvažnijim projektima i akcijama u našem bratstvu je **Festival religiozne drame** – svake nedjelje u svibnju izvodi se po jedna predsta-

va. Osim framaša domaćina, nastupaju i framaši iz okolnih Frami. Svake nedjelje dvorane su pune, a dojmovi gledatelja govore da su predstave hvalevrijedne. **Ljetne radionice** s djecom održavaju se svakog ljeta. Glavni cilj im je predstaviti djeci Framu i upoznati ih sa sv. Franjom. Jedna od najvažnijih humanitarnih akcija je akcija pod nazivom „**Dokaži da si mu brat**“. Framaši u blizini športskog igrališta i škole, na kojem se igra petrovdanski malonogometni turnir, pripremaju palačinke, a prikupljeni novac ide u fond za gladnu djecu u Africi. Našim aktivnostima pokušavamo privući što više mladih da nam se pridruže i upotpune svoj život kroćenjem za sv. Franjom. Sljedeće godine slavimo i dvadesetu obljetnicu postojanja naše Frame, a nadamo se da će ih biti još mnogo. Uz sve školske obveze, radosnog srca, četvrtkom jurimo prema našim dvoranama blagoslovljeni i sretni što nas uvijek iznova povezuje i skuplja ta ista Ljubav koja je smisao i začetak svega.

Andrea Šakota

Izborna nastava iz sociologije

Turbofolk nema alternative

Treba li nam turbofolk?, naziv je prve javne tribine koju je sa svojim učenicima na izornoj nastavi iz sociologije organizirala profesorica Danijela Galić. U prepunom amfiteatru Gimnazije fra Dominika Mandića nazočni su, vjerujem, mogli čuti puno zanimljivih informacija i naučiti dosta o tome sveprisutnome fenomenu tipičnom za tzv. instant naraštaj, kako ih je nazvao jedan od sudionika razgovora. Uz voditelja razgovora Nikolu Franu Zovku, sudjelovali su: Lara Rezić, Luka Slišković, Mate Kožul, Marin Marić, Tihomir Kraljević i Marino Kožul. Svi nazočni mogli su se uvjeriti kako su se sudionici rasprave vrlo temeljito pripremili za nju. I ozbiljno 'nabrijali' na temu: Je li turbofolk pogled na svijet, političko uvjerenje ili način života? Mogu li njegovi protagonisti toliko utjecati na nas da zaboravimo tko smo i koje su nam prave vrijednosti? Mogu li nam biti uzori u bilo čemu? Kako se i kad turbofolk s gradskih periferija i neuglednih stračara preselio u središta, tamo gdje se zabavljaju oni koje uvjetno možemo nazvati današnjom elitom? Koliko su ozbiljno ovoj temi pristupili širokobriješki gimnazijalci vidjelo se po količini pripremljenog materijala i informacijama kojim su raspolagali. Citirao se, tako crnogorski glazbenik s beogradskom adresom, Antonije Pušić poznatiji kao Rambo Amadeus koji je i autor spomenutog naziva, te njegova definicija: *Turbofolk nije samo muzika. Turbofolk je nekritička upotreba tehnologije.* Osim mišljenja pojedinih autoriteta koji su se očitovali o ovoj temi, iznosili su se i rezultati različitih anketa i ispitivanja javnog mnijenja. Postoji li bitna razlika između zvijezda turbofolka i zvijezda nekih drugih glazbenih žanrova u hrvatskoj glazbi? Što je to s čime turbofolk tako snažno privlači

mlade ljude kad u njegovu izrazu, kako u glazbi, tako i u tekstovima pjesama nema elemenata umjetnosti? Privlači li ih time što promiče materijalizam i nasilje? Jesu li tekstovi, ponašanje i odijevanje na rubu dobrog ukusa protagonista te pošasti modernog doba, toliko privlačni jer najbolje pogoduju suvremenom načinu života? Pripremljeni su i pročitani neki tekstovi ekstremni po svojoj turbonaivnosti po izboru sudionika rasprave. Kakav je mozak koji uživa u izvođenju i slušanju ovakvih besmislica, najpreciznije bi odgovorili stručnjaci, prije svih neurolozi: *Kuće laje, a ja mislim, ti si!, Otišo si, sarmu proba nisi!, Ja i mala ispod grma, vetar duva, grm se drma!, Nećeš čak ni pasulj da mi skuvaš, a kamoli dete da mi čuvaš!, Moja mala nema prednji' zubi, kad me ljubi, jezikom me ubi!* Turbofolk danas, nažalost, nema alternativu, čulo se od jednog sudionika u raspravi, koji je svoju tvrdnju argumentirao podacima koji bilježe konstantan pad popularnosti pojedinih glazbenika koji bi s pravom mogli nositi titulu umjetnika. Kako se tako nesuvisli i banalni tekstovi mogu natjecati

sa stihovima jednog Arseno Dedića, Đorđa Balaševića ili Miladina Šobića?, bilo je retoričko pitanje koje nas je natjeralo na razmišljanje. Makar držim da se publika u prepunom amfiteatru trebala više uključiti u raspravu, vjerujem da je ovaj prvi put bio samo 'ispitivanje terena'. Saznali smo da mladi širokobriježani koji su sudjelovali na raspravi slušaju glazbu uistinu širokog spektra, ovisno o raspoloženju – od gregorijanskih korala, klasike, preko rock'n'rolla 60-ih i 70-ih godina, heavy metala, pa do suvremene hrvatske domoljubne glazbe. Profesorica Galić ustrajavala je na kulturi slušanja i poštivanju različitosti, tako da su se sudionici rasprave, izboraši, trudili ostati u okvirima civilizirane komunikacije ne prekidajući ničije izlaganje i dopuštajući da se može imati i drukčije mišljenje. Pogođena tema, ozbiljno pripremljena rasprava, veliko zanimanje i odlično popunjena mjesta u amfiteatru, jamac su da ćemo opet uskoro uživati u sličnim događajima.

B. Kraljević

DOMINIK 2019./2020.

Dramska i video sekcija

Gimnazija kroz vrijeme

Dramska sekcija, pod vodstvom profesorica Maje Zovko, Ane Skoko i Jelene Marušić, tijekom školske godine priprema različite predstave. No ove godine, iz poznatih razloga, nismo imali prigodu vidjeti nijednu predstavu, ali su zato njezini članovi radili na dokumentarnom filmu video sekcije koju vodi profesor Drago Šaravanja. Sekcija okuplja dvadesetak gimnazijalaca. S radom su počeli tek ove školske godine, a već iza sebe imaju uspješan dokumentarni film *Gimnazija kroz vrijeme*. Bilo je zanimljivo snimati o našoj školi, a čak smo stigli i do gradonačelnika kojeg smo također intervjuirali budući da je i on pohađao našu gimnaziju. **(ak)**

Prva pomoć

U našoj školi aktivna je i sekcija prve pomoći koju vodi Monika Bošnjak, profesorica psihologije. Sekcija se temelji na učenju pružanja prve pomoći. Svake godine ekipa sudjeluje na natjecanjima i tako predstavlja našu školu najprije na općinskom, zatim županijskom natjecanju, a zbog odličnih rezultata koje

postiču, redovito sudjeluju i u natjecanju na području FBiH. Ove godine iskazali su se i na pokaznoj vježbi Civilne zaštite Županije Zapadnohercegovačke gdje su pokazali kako sanirati i spriječiti teže ozljede prije dolaska hitne pomoći. Rad ove sekcije je važan u čitavoj zajednici jer, na koncu, na mladima svijet ostaje. **(iĉ)**

Novinarska sekcija

Do Dominika preko svih prepreka

Redovito kao i skoro tri desetljeća do sad novinarska sekcija se i ove godine trudila zabilježiti sve važne časke i sve značajne događaje u našoj školi. Glavni cilj nam je bio ispuniti i ovaj Dominik zanimljivim i oku privlačnim sadržajima koji će vas namamiti da dođete do zadnje stranice našega godišnjaka. Nadamo se da se naš cilj ostvario, a i trud isplatio. Pratili smo, koliko je god to bilo u našoj moći, sva

natjecanja, sportska događanja, uspjehe naših učenika i djelatnika, maturlno putovanje, razne priredbe, humanitarne akcije. Planirali smo još štošta, ali izvanredna situacija priječila nam je put do ostvarenja tih planova, no mi smo se na različite načine nosili s pandemijom i, na koncu, došli do svoga cilja. U prostorijama školske knjižnice okupljalo se tridesetak učenika koje su naše profesorce

i voditeljice sekcije Marina Češkić i Blanka Kraljević poticale na rad, razmišljanje, odgovornost i međusobnu suradnju, a kasnije se to sve nastavilo virtualnim putem. Radovi naših učenika i ove sekcije ispunili su i ovaj Dominik, a povrh svega se nadamo da su vam otkrili nešto novo i poučno, te izvukli jedan ogroman osmijeh na lice.

(marg)

DOMINIK 2019./2020.

Recitatorska sekcija

Kazivanjem stihova uljepšavaju kulturne događaje

U Franjevačkoj galeriji na Širokom Brijegu početkom prosinca otvorena je izložba *Pjesničko-grafička mapa fra Didaka Buntića* autora fra Vendelina Karačića i dubrovačkog slikara Lukše Peke. Večer je otvorio gvardijan širokobriješkog Franjevačkog samostana, fra Ivan Marić blagoslovivši sve nazočne naglašavajući koliko je fra Didak Buntić važan za cijelu Hercegovinu. Franjevački zbor sv. Cecilije je

glazbeno uljepšao ovaj događaj. Lukša Peko je naveo kako mu je pri stvaranju grafičke mape uvelike pomogao Marin Ivanović, te fra Vendelinova poezija pisana arhaičnim jezikom. Pozornost publike privukle su članice školske recitatorske sekcije: Lucija Čolak i Iva Čubela koje su kazivale stihove fra Vendelinovih pjesama: *Na carovu dvoru*, *Melekuše*, *Naš pra Didače* i *Ganga i bečarac*. Na koncu

ove zanimljive večeri izložbu je prigodnim riječima otvorio gradonačelnik, Miro Kraljević. Zapažen nastup imale su članice recitatorske sekcije i u programu Dominikova Božića na kojoj je Iva Bubalo recitirala pjesmu *Vječno dijete* Rajmunda Kuparea, a Anamaria Skoko *Anabel Lee* Edgara Alana Poea. Voditeljica sekcije je profesorica hrvatskog jezika i književnosti Anica Šušak.

(I. Čubela)

Glazbena sekcija

Na njih uvijek možemo računati

Glazbena sekcija jedna je u nizu sekcija u našoj školi koja marljivo radi kako bi pjevanjem uveličala sva školska kulturna događanja. Svojim radom i djelovanjem želi pridonijeti stvaranju kvalitetnijega kulturnoga ozračja u školi i zajednici, te širiti ljubav prema glazbi. Glazbenu sekciju čini djevojački zbor u kojem pjevaju učenice I., II., III. i IV. razreda gimnazije, a vodi-

teljica zbora je profesorica glazbene umjetnosti Iva Sušac. Probe zbora nisu fiksne jer sat zbora nije planiran u tjednom rasporedu sati, nego se održavaju po dogovorima sukladno nastupima koji se odrađuju za vrijeme redovite nastave. U školskoj godini 2019./20. glazbena sekcija je održala božićni koncert i svojim pjevanjem je

uljepšala Dan škole. Uz ova dva događaja zbor inače nastupa, po dogovoru s ravnateljem i u suradnji s drugim školskim sekcijama, na različitim seminarima, radionicama, izložbama, smotrama zborova. Ove školske godine to nije bilo moguće zbog pandemije koja nam je uskratila ugodan završetak ove školske godine. (aš)

Pandemija i novonastala situacija

Pandemija koja je uzdrimala svijet

Napisala: **Karla Čović**

Već smo mjesecima slušali o događanjima u Kini i virusu za čije se podrijetlo tada nije znalo, a za kojega lijek ni dan danas ne postoji, ne sluteći koje će sve dijelove svijeta zahvatiti. Nismo mogli ni zamisliti da će jedan misteriozni koronavirus, zbog kojeg dolazi do bolesti nazvane COVID-19, usko povezane sa SARS-om iz 2003., prevaliti put čak iz Kine i zahvatiti gotovo sve dijelove svijeta.

Baš u vrijeme kada se nazire proljeće, kada sve počinje oživljavati nakon duge i tmurne zime, kada ptice počinju cvrkutati, a ljudi postaju nasmješniji, dolazile su sve strašnije vijesti iz svijeta, a znamenke o zaraženima i umrlima mnogima su zadale glavobolju. Virus koji je donedavno bio obična gripa, dosezao je sve veće razmjere, pa došao čak i do Bosne i Hercegovine. Nakon mnogo vijećanja odgovornih ljudi na vrhu, donesena je odluka da škole prestanu s radom. One su tako zatvorile svoja vrata 13. ožujka 2020. godine. Tada se nama učenicima možda to činilo kao proljetni odmor koji će nam dobro doći u jeku ispitivanja i testova. Nekima je bilo potrebno vrijeme za pripremu za fakultet ili pak državnu maturu, a neki su se samo htjeli dobro naspavati.

No, vjerojatno nismo mogli ni zamisliti da će prekid nastave ovoliko potrajati i da će školska godina završiti s nastavom na daljinu. Odjednom nas je počelo brinuti kako ćemo sve uspjeti naučiti kada smo više nego prije ovisni sami o sebi. Htjeli mi to priznati ili ne, ipak je većini počela nedostajati škola. Uz svo učenje i obveze, bilo je i lijepih časaka. Vjerujem da nam svima već nedostaje druženje, odlazak na sunce ispred škole na malim odmorima, cappuccino od Šajbe i pizza iz Colorsa. Nedostaju čak i profesori i njihove pošalice.

 Nekoliko dana dogodio se narij koji je bilo teško zamisliti i sve je odjednom stalo. Počeo se provoditi i policijski sat koji je nama mlađim naraštajima nepoznat. Svijet u kojem je vladala sloboda, odjednom je postao kavez za milijarde ljudi. Mediji više ne prenose vijesti koje se ne tiču koronavirusa, stvaraju se brojne teorije zavjere u koje pojedinci vjeruju, mladi su postali ozbiljniji, a djeca – djeca umjesto da se zabavljaju u parku, tugu ubijaju provodeći vrijeme za tabletom. U moru loših vijesti i zabrinjujućih brojki, ovaj virus ima i pozitivne strane. Naime, naša Zemlja kao da je prodisala. Venecijanski kanali postali su bistri da su njima zaplivali i dupini,

nakon 30 godina iz gradova Indije vide se vrhovi Himalaja, a ljudi koji su dosad živjeli u najzagađenijim gradovima Europe i svijeta imaju priliku udahnuti čišći zrak (iako s balkona). Smanjila su se putovanja zrakoplovima, automobilima, zaustavila su se industrijska postrojenja, a samim time smanjilo se i zagađenje zraka. Razina ugljikova dioksida u zraku znatno je manja. Ljudi su sve više počeli shvaćati važnost sekundarnog sektora i shvatili su koliko je važna vlastita proizvodnja. Mislim da smo počeli više cijeniti poljoprivrednike te razne obrtnike i da smo shvatili vrijednost domaćeg proizvoda. I ne samo mi, mali obični ljudi, mislim da će to s vremenom shvatiti i oni na vrhu, koje u demokratskoj državi biramo godinama s nadom da će se nešto promijeniti.

Više od 8 milijuna oboljelih, više od četiristo tisuća umrlih, milijun onih koji su ostali bez posla, ali i 4 milijuna oporavljenih, razlog su da shvatimo kako se i poslije ovoga trebamo ponašati uz sjećanje na pandemiju najvećih razmjera u posljednjih sto godina. Ne smijemo se ponovno opustiti kako smo do sada bili opušteni, jer mi smo samo podstanari na šarolikome planetu kojeg trebamo čuvati za nadolazeće naraštaje.

Pandemija i novonastala situacija

Slabi su osuđeni na propast jer život voli samo jake

Piše: Mario Sesar

Poput munje širile su se vijesti o *koronavirusu*. Mediji su, u udarnim terminima brujali o opakoj bolesti koja se poput skrivena neprijatelja ušuljala u globalnu kuću svijeta. Nastala je nevjerica. Strah je počeo kraljevati, a zbunjenost je postala rutina. Kao da su za tren svijet, tehnologija, znanost, medicina, ostali nemoćni i skrštenih ruku promatrali kako uobičajeni procesi života staju. U svijetu koji neumorno naviješta jednakost, ljudska prava, Ženevske konvencije, sve je moralo ostati po strani. Zašto? Naime, koronavirus je kazao: *Nema više jednakih, ja malo više napadam starije, nemoćnije, kronično bolesne, nezaštićene.* Putem medija odašiljane su poruke: *Neka se čuvaju stariji, Neka se posebno pripaze kronični bolesnici, Neka stariji od 65 godina ne izlaze vani.* Razmahali su se sijači histerije i straha. Pojavio se nemjerljiv broj kvazi savjetnika i zlokugih proroka. Tako je borba „Davida s Golijatom“ počela. U skupini „Davida“ su najviše oni najslabiji. Preko noći su takvi, bez obzira kako nam se to činilo, postali stanovnici modernoga koncentracijskoga logora. Populaciju starijeg stanovništva, bolesne, nejačad, društvo je izoliralo. Posebnu mučninu u želucu i strepnju u duši stvarala bi vijest kako kronični bolesnici i stari uglavnom umiru od opakoga virusa kojem, kao da

je novorođenče, nadjenuše ime Covid 19. Socijalni kontakti s takvima su uskraćeni. Kao da se negdje na putu izgubio biblijski savjet sv. Pavla koji u Poslanici Rimljanima kaže: *Mi jaki treba da nosimo teret slabih, a ne da sebi ugađamo.* No, kad zavlada strah i kaos malo je sabranih koji će podmetnuti svoja leđa i riskirati za druge. Tako smo dobili plodove prenaplašenoga individualizma koji se bio prihvatio kao stil života. Sagregacija je postala novi civilizacijski doseg, a stalno se pričalo kako je globalizacija učinila to da smo svi jedno svjetsko selo. Te novovjeke ideje ili kozmopolitiska nastojanja srušena su uslijed koronavirusa kao kula od karata. Svatko se zavukao u svoju mišju rupu iz koje s dovoljne udaljenosti i izoliranosti čeka trenutak svog izlaska na scenu. Jedna od četiri stožerne kreposti je jakost. Ona u poteškoćama osigurava čvrstoću i postojanost u traganju za dobrom. Krepost jakosti osposobljava čovjeka da pobijedi strah, čak i smrt, i da se odvažno suoči s iskušenjima i progonstvima. Ona daje hrabrost da se čovjek odrekne i žrtvuje vlastiti život, da bi obranio pravednu stvar. Ona bi poput Psalma 118 trebala klicati: *Gospodin je moja snaga i pjesma.* Ta jakost, to smo doživjeli u stanju krhkosti svijeta, moguća je očito ukoliko izvire iz duhovne baštine. U tom kontekstu svi slabi i nemoćni bi mogli kao svoje geslo

uzeti riječi sv. Pavla: *Jer kada god sam slab, onda sam jak.* On je smjerao na Krista. Zazirali smo od toga kako se bogataši, moćnici, uglednici žele spasiti, pa čak i na štetu slabih. Njihova mjesta u lječilištima su skupo plaćena, oni su privilegirani u zdravstvenom sustavu. To nekad nejake i slabe zna više boljeti od same njihove bolesti. Zato dodatno srce kida i dušu para činjenica kako opaki koronavirus udara baš na te najslabije. Veliki Albert Einstein je zapisao: *Svijet neće biti uništen od strane zlih ljudi, već od strane onih koji ih gledaju i ništa ne poduzimaju.* Stoga, ovaj izazov je poziv upravo iskoračiti iz konformizma u svijest starih, bolesnih, nemoćnih. Onaj svijet, koji je gledao samo na ekonomski prosperitet, mora bankrotirati. Licemjerju treba doći kraj. Ti stari i nejaki, kojima sada prijete koronavirus, puno su gore pretrpjeli od ljudskoga roda iz kaste moćnika ovoga svijeta koji su se eutanazijom htjeli obračunati sa stanovništvom koje ne donosi profit. Sad je vrijeme ostaviti kulturu smrti po strani i prihvatiti kulturu života za svaku osobu stvarno, a ne samo deklarativno. Možda je najbolje ovo promišljanje zaključiti riječima književnika Vladana Desnice: *Tajna jakih je u tome da, kad ustreba umiju biti slabi, a tajna slobodnih da u datom trenu umiju objesiti o klin svoju slobodu.*

Rezultati ankete o nastavi na daljinu

Ocjena 'dobar' realno govori o nastavi na daljinu

Priredila: Monika Bošnjak

Tijekom ove školske godine susreli smo se s neviđenom situacijom koja je dovelo do velikih promjena u načinu našeg života. S ciljem smanjenja širenja epidemije, škole su zatvorene, ali funkcioniraju na virtualni način. I djeca i profesori, nepripremljeni, s nedostatkom alata i znanja, pokušavaju na mnoge načine, samouku, osposobiti svoje učionice u virtualnom svijetu. Bez obzira na sve nedostatke nastava je ipak počela funkcionirati. Psiholozi su sastavili upitnik o načinu praćenja i zadovoljstva nastavom na daljinu. Od 437 učenika, rezultate smo obradili na 341 učeniku koji su uglavnom ženskog spola. Preko 85% učenika prethodnu školsku godinu završilo je vrlo dobrim ili odličnim uspjehom, a prvo polugodište preko 65%, što pokazuje ozbiljnost i rad na razini gimnazije. Većina učenika ima opremu koju koristi za praćenje nastave te nema poteškoća u njezinoj upotrebi, iako treba spomenuti da preko 30% učenika nije moglo otvoriti određene sadržaje, te su imali poteškoća u praćenju nastave. Iako većina učenika ima u svom domu mirni kutak za učenje, radni stol s potrebnim priborom, preko 50% učenika dijeli sa svojim ukućanima (brat, sestra) uređaj na kojem prate nastavu. Podatci govore da 85% učenika redovito prati nastavu na daljinu, te provodi

prosječno tri sata dnevno vezano uz nastavu i izradu zadataka. Učenicima je uglavnom zanimljiva nastava na daljinu, i većina njih ima strukturu dana – kada ustaje, pristupa nastavi, radi zadatke, odmara. Kao povratnu informaciju od učenika dobili smo podatak da preko 70% profesora jasno objavljuje nastavno gradivo i upute, kao i zadatke za rad što im je činiti, što pokazuje i veoma značajan doprinos svih sudionika u nastavi. Većina učenika pita profesora ako mu nije jasno što treba napraviti, te preko 70% njih redovito piše domaće zadaće. Zadatci za samostalni (domaći) rad trećini učenika su prezahtjevni, ili prilično zahtjevni, dok su ostalima zadatci taman po mjeri. Preko 60% profesora rade na isti način, i vrijede ista pravila u svim predmetima, što se vidi prema podacima da profesori dovoljno pojasne gradivo uz pomoć materijala koje objavljuju, daju dodatne upute, prate učenike u radu te pružaju potrebnu potporu. Ono što većinu učenika brine jest način provjeravanja, vrjednovanja i ocjenjivanja u nastavi na daljinu, što je i očekivano. No, rezultati su rađeni prije donošenja jedinstvenog praćenja i ocjenjivanja učenika, gdje su donesene izmjene i dopune o načinu ocjenjivanja u nastavi na daljinu. Ono što nam je svima vrlo bitno, preko 98% učenika ima

podršku ukućana, obitelji, kao i prijatelja, što pokazuje zdrav način razmišljanja i funkcioniranja. Ali postoji razuman strah od ovog stanja u kojem se nalazimo kako zbog mogućnosti oboljenja njih samih, tako i njihovih bližnjih, do strahova vezanih uz završetak školske godine, polaganja mature, državne mature u Hrvatskoj, vrjednovanja i zaključivanja ocjena koja isto i stručnjacima trenutno ostaju otvoreno pitanje kako završiti i prilagoditi ovu školsku godinu postojećem stanju. Većina naših učenika se različitim načinima opuštanja nosi s novonastalom situacijom, od tjelovježbe i rekreacije, slušanje glazbe, druženjem i razgovorima s obitelji i prijateljima, pa i molitvom pokazuje doraslost i zrelost u ovoj situaciji. Ono što se pokazalo u izjavama učenika u odnosu na uobičajeni nastavni proces, jest trud i zalaganje profesora u prenošenju materijala, vrjednovanje njihovih aktivnosti, ali i našu nespremnost na ovu situaciju, u vidu informatizacije školstva, kako cijelog nastavnog procesa, tako i učenika i profesora. Ono što učenicima nedostaje jest školska klupa, ali i prijatelji u tim klupama. To nam govori da ipak virtualni svijet ne može zamijeniti ovaj naš prirodni svijet. Ocjena dobar izvučena kao prosjek realno govori o nastavi na daljinu, uz sve svoje prednosti i nedostatke.

Otuđen

Primičem cigaretu ispucalim usnama

*Dan
na izdisaju
na obzoru
gasne
moja sahranjena budućnost.
Sumrak je ovio sobu
u plavo.*

Sâm sam.

Gledam kroz prozor.

*Vani bezbroj lica
ružnih, lijepih, sretnih, zabrinutih.
Hvata me groznica,
srce mi zebe.*

*Ja sam otuđen
od sebe
od svijeta,
ja sam izgubljen
na znanom mi putu.
rastrgan u pogledu
stranca i prijatelja,
lutam
u vremenu,
raspreden
u njemu
lebdim.*

*Htio bih biti Ja,
ali i lice u prolazu,
pa makar ružno i nesretno.*

*Sivkasto plavi dim
izvija se visoko,
a moja duša
zarobljena
zidovima vremena i ljudi
gori za otvorenim prostranstvima.*

*Gasim cigaretu.
Dim i ja
rasplinemo se i skupa
iščeznemo.*

**Prvo mjesto Matičine nagrade
u kategoriji poezije:
Jessica Leonora Soldo, 3. a
Gimnazija fra Dominika Mandića**

Moje najbolji prijatelj knjiga

Dok ispijam jutarnju kavu na terasi svoje sobe koja pruža pogled na školsko dvorište, pogled mi privuče mali bucmasti dječak s naočalama. On, pored gomile njegovih vršnjaka zbijenih u krug, zadubljeno čita neko štivo dok mu ostali dobacuju razne uvrede na račun toga. Ispočetka mi je izgledao kao da ne mari, ali u trenutku kada je ostao sam, brižno zatvori knjigu, vrati je u torbu i podiže pogled prema nebu. Bila sam sigurna da sam vidjela suze. Ostatak tog dana obuzimala me neka sjeta. Ne znam je li to bilo zbog oblaka koji su se iznenada nadvili nad gradom ili me samo onaj jutarnji prizor potaknuo na razmišljanje. Dugo, ali stvarno dugo, zamišljeno sam gledala u bijeli, prazni zid na kojemu su jedini ukras bili ostatci slomljene police za knjige koja se prije nekoliko godina zbog starosti i tereta sama srušila. Upravo me ta polica najbolje poznavala. Na njoj je bilo sve ono što sam najviše voljela, a to su bile knjige. Naravno, ne mislim na sve knjige, na primjer one školske nikada nisu bile dobrodošle. Te su me knjige naučile živjeti, u njih sam se sakrivala svaki put kada nešto krene po zlu. Slušale su me. Slušala sam i ja njih. Nепrestano su bile uz mene, učile me, tješile, odgajale, bile moji najbolji prijatelji. Mišlim, imala sam ja i drugih prijatelja, onih „pravih“, ljudskih, ali oni bi često pobjegli kada je najgore, pravili bi se da ne vide i ne čuju. Međutim, volim ja i njih, isto kao što u ovom trenutku volim sve što sam susrela u životu pa bilo ono dobro ili loše. Knjiga je samo naizgled nešto uobičajeno, ono na što smo navikli imati pri ruci, ali, jesmo li se ikada zapitali koliko je zapravo važna na našem životnome putu. Tu je od samoga početka, uz nju odrastamo, uz nju postajemo svjesni sebe i svojih mogućnosti. Kažu da svakom pročitanoj knjigi postajemo bogatiji, da nas svaka nečemu podučiti. Knjiga nam u svakom slučaju daje jedno veliko bogatstvo i širi naše vidike. Iskreno, u onom dječaku s početka možda sam vidjela i djelić sebe, samo što nikada nisam bila dovoljno hrabra da postupim kao on jer sam se zamarala mišljenjima drugih ljudi. Možda baš njega poučavaju, odgajaju i ohrabruju upravo knjige. Možda u njima vidi svog najboljeg prijatelja kojeg je u ovom surovom svijetu u kakvom mi danas živimo zbilja teško pronaći.

**Prvo mjesto Matičine nagrade
u kategoriji proze:
Jelena Tomić, 2.b
Gimnazija fra Dominika Mandića**

Kojim tračnicama krenuti

Sekunda, minuta, dan, godina... a mi još uvijek na istom mjestu. Blijedo gledamo vlakove koji tako brzo prolaze, a i dalje ostajemo nepomični i ne shvaćamo da je svaki propušteni vlak korak unatrag na putu k našem životnom cilju. Uronjeni smo u život, ali ga ne možemo zarobiti i zagospodariti njime. Možemo ga prihvatiti kao dar, ali taj dar trebamo iskoristiti do najudaljenijih granica. Što dublje uđemo u tu tajnu, što istinitije tražimo naše ciljeve i počnemo im težiti, to ćemo biti bliže i samom smislu života. Ako budućnost jednostavno prepustimo slučaju, velika je vjerojatnost da će posljedica biti besciljno lutanje i propast.

Od samog početka naš je osobni cilj da preuzmemo odgovornost, da se dignemo na sam vrh i da svoj život imamo pod nadzorom. Ali mi smrtnici nemamo hrabrosti uskočiti u vagon i krenuti bez straha k ostvarenju naših ciljeva. Hrabrost nam je postala samo usmena predaja kojoj rijetko svjedočimo. Put do ostvarenja ciljeva uvijek je trnovit i pun prepreka, ali što bi bilo da bez truda i muke možemo postići sve životne ciljeve? Zar nije ljepše kad se nakon teškog puta uspnemo na vrh planine i pogled bacimo prema našim preprekama i s osmijehom na licu budemo ponosni na sebe?

Ako na putu k cilju zastajkujemo da kamenjem gađamo svakog psa koji laje na nas, vjerujem da nikad nećemo doći. Žaloso je što mi nemamo volje i teško nam je samo zakoračiti u vagon. Koliko smo puta u životu čuli, ali i izgovorili te proklete rečenice: „Ja to ne mogu! Ne da mi se!“ Jesmo li pokušali prije nego što smo izgovorili? Naravno da ne. Najlakše se predati „pustiti sve u vodu, pokopati i one male snove, a o velikima da i ne govorimo. A znamo da nas odustajanje ne vodi ničemu naprotiv propadamo u rupu veću od one u kojoj se već nalazimo. Poslovice kaže: „Čovjek je kovač svoje sreće.“ Pa gdje su ti kovači danas? Jesu li preopterećeni životom na društvenim mrežama? Kreiraju li na Instagramu i Facebooku život koji će svima reći da su sretni. To je ljudima u današnjici jako važno. Bitno je objaviti sliku na kojoj ti je osmijeh rastegnut od uha do uha, na kojoj izgledaš kao da si uspješno riješio sve prepreke i ponosno došao do cilja. A uistinu nisi ni krenuo. U današnjem

svijetu veliko se značenje poklanja novcu, materijalnim dobrima, slavi i popularnosti. Mnogi vjeruju kako bi postali sretni kad bi postali bogati ili slavni, kad bi dobili novi automobil, novu kuću s bazenom, postali popularni na društvenim mrežama ili pak dospjeli na naslovne stranice tiska. A ne upitaju se hoće li im donijeti sreću malene stvari, njihovi maleni snovi i ciljevi. Korak po korak prema svojim ciljevima zasigurno ćemo postati sretni i bez hrpe materijalnih stvari. Kažu kako je život nepredvidiv „nikad ne znamo kamo će nas odvesti, ali upravo su ljudi ti koji se boje planirati svoj život jer se boje neuspjeha, pa se samo prepustimo valovima života. Ne možemo okrenuti tračnice, ali možemo sjesti u vlak koji je krenuo prema našem cilju.

(Treće mjesto Matičine nagrade u kategoriji proze: Andrea Šakota, 3.b Gimnazija fra Dominika Mandića)

Osobine kulturnih ljudi

Osvrt na osam osobina kulturnih ljudi koje je A. P. Čehov istaknuo u pismu svome mlađem bratu

Maniri, kavalirstvo, društvene norme mijenjaju se iz dana u dan, iz trena u tren. Golom oku i zdravom razumu nije toliko vidljivo, ali jednostavno to su neke sitnice koje u prošlosti nisu bile takve. Prije pedeset ili sto godina bilo je pristojno djevojci pridržati kaput ili pomaknuti stolicu kad sjedne, ali danas odlike ponašanja ili normi najviše određuju društvene mreže. Na primjer, kako su ljudi prije jedni drugima pomagali u polju danas se iskazuje uzvraćanjem prijateljstva ili brzim odgovaranjem na poruku. Svijet se mijenja, ljudi, škole, znanost, industrija napreduju, ali što je to što nikad ne izlazi iz mode? Biti kulturni relativan je pojam. Za sve ljude kultura ne znači isto i baš u toj raznolikosti pronalazi se njezina ljepota. Ono što se kod nas smatra lijepim, možda je na Tajlandu pretenciozno i ružno. Međutim, neke stvari u svim zemljama imaju isti nazivnik. Kulturni čovjek u gotovo svim državama ima jednaka „pravila“ i „značajke“. Stoga, kulturni je onaj tko poštuje sve ljude, sve njihove

stavove i mišljenja. Onaj tko ih je spreman saslušati i razumjeti ih, ne osuđivati, jer nitko u cijelosti ne poznaje tuđe breme života. Empatične su osobe koje u drugima vide dobro, koji vide ideje, mogućnosti i postignuća, ali postignuća iza kojih stoji rad, mnogo odricanja i neprospavanih noći. Oni poštuju tuđe stvari bilo da se radi o materijalnom ili ne. Poštuju privatnost, ideale i vrijednosti. Iz poštivanja nematerijalnog proizlazi i poštivanje materijalnih stvari te posuđenu knjigu ili alat vraćaju očuvane i navrijeme. Kulturni ljudi preziru nepravdu i laž, oni cijene tuđe vrijeme te na zahtjeve okoline odgovaraju brzo i s najvećom mogućom predanošću. Ne potiskuju svoje osjećaje te uvijek govore istinu bez da povrijede i ponize drugoga. Oni znaju slušati druge i govoriti kad treba, mogu uljepšati dan i zaliječiti rane. Nikad, ali baš nikada ne pokazuju da su bolji u nečemu od drugih, jer tko od nas uopće zna tko je bolji, a tko gori ili tko je među nama veći ili manji. Kulturni ljudi ne vide

sebe neshvaćene ili drugačije kao ruže u moru tulipana. Uvijek vide sebe kao nedovoljno znanog jer toliko je lijepog znanja u svijetu. Kulturni znaju svoju povijest i blago su jednog naroda jer će svoju ostavštinu, pretke staviti ispred drugih. Oni u mladima ne vide razočaranja, nego ove generacije koje će baš poput njih samih ostaviti traga, možda u samo jednoj osobi, a ne milijardu čemu teže nekulturni. Skromni su i svoj talent pokazuju kroz svoja djela, a ne reklamama i svjetlima reflektora. Znaju prepoznati lijepo u drugima, ali i materijalnom nisu kicoši i vole svoje stvari koje su sebi priskrbili svojim naporima. Oni se dive ljudima koji su sami, poštenim radom izgradili mnogo. Cijene majke i domaćice koje odgajaju i izvode na put osobe od njihovih prvih trenutaka. Oni ne prave razlike između muškog i ženskog spola jer znaju da su svi ljudi jednako važni. Cijene i poštuju žene te ih ne omalovažavaju i ne vide samo kao seksualne objekte. Njihova važnost velika je zato što cijene ljude, kulturu, povijest te su primjer drugima. Biti kulturni čovjek čini se svima je poznato, ali ponekad tako apstraktno. Mnogi smatraju sebe kulturnima zato što se nalaze na visokim pozicijama i u stanju su „utjecati“ na druge. Također, mnogi se vide kulturnima zato što mogu priuštiti prva mjesta u kazalištima ili operama, zato što nose odjeću poznatih dizajnera ili što uživaju „posebno“ mjesto u društvu. Na kraju krajeva, kulturni su samo oni koji uvijek rade na sebi, uče novo, istražuju i odbacuju ono površno i ambalaže.

Helena Lasić

Dobro ste podijelili svijet: sve što je svjetlosti i ljepote uzeli ste sebi, a sve što je mraka i tegobe ostavili ste nama

Stvori Bog čovjeka od praha zemaljskoga, u nosnice mu udahne dah života i smjesti ga u Eden. Čovjekova nutrina ne mogaše mirovati i zvijer unutar čovjeka već tada iziđe na vidjelo, iskrivivši čovjeku sliku života koji je bio predviđen za njega. Bacam pogled na anomaliju današnjeg društva. Vidim eroziju morala, vidim da se gubi tradicija, da svijetom haraju ljudi čija je zvijer potpuno izišla na vidjelo. Pred očima nam se uporno vrti moć i bogatstvo kao slika vrijednosti čovjeka i svijeta. Društvo je postalo bolesno! Bolesno upravo od sulude oholosti, od želje za bogatstvom i trčanjem za prvim mjestima. Surova je istina da sve oko sebe gledamo kroz prizmu materijalne dobiti i koristi. Hranimo dušu ogromnim vilama, bijesnim automobilima, karijerom, putovanjima u egzotične krajeve..., ali sve navedeno nije i nikada neće biti ono što će u potpunosti smiriti i zadovoljiti naše duše. Sve su to varljiva zadovoljstva koja kratko traju, a bace nas u duboke ponore iz kojih je teško izići. Unutar čovjeka obitava divlja životinja koja svojim čeličnim rukama želi ugrabiti sve bogatstvo ovoga svijeta. Strašna zvijer probija pred sobom put i kroz gustu krv rušeći sa staze sve koji joj se nađu na putu sasvim slučajno. Ali postoje i oni ljudi koji u krletci svoje duše drže milu životinju, pitomu, nježnu i laku, u kojih grudni koš nije obitavalište divljih životinja ili životinja uopće. Imaju samo obično srce, obična pluća i običnu dušu. Često iziđem iz sebe, uđem u područja života koja mi vrtoglavo izmiču, osjećam strah. Ne znam je

li to jer sam još mlada i jer sam tek krenula listati knjigu zvanu Život, ali u samom uvodu ima mnogo stvari koje su me zastrašile. Strah me ljudi, strah me zvijeri koje guraju nevine ljude i bez razloga im ruše snove. Strah me života, strah me budućnosti koja se ne sjaji, zamućena je i bljutava. Strah me novog dana jer život je postao kolo sreće kojeg okreću bijesne zvijeri kako bi cijeli svijet uzeli pod svoj katanac. Što je uzrok ovoj bijedi i pohlepi koje vladaju današnjicom? Neki kažu da si sam kriv za stanje u kojem se nalaziš, neki, pak, da nisi rođen pod sretnom zvijezdom, drugi okrivljuju sve oko sebe, a ja mislim da je krivac svemu gladna, pohlepna zvijer koja se nikada neće zasititi. Okusila je bogatstvo, a gladna je, užitaka se napojila, a opet je ostala žedna. A što je s onim ljudima koji imaju obično srce, obična pluća i običnu dušu? Njima izgleda ne preostaje drugo nego pognuti glavu i pobjeći. Kamo pobjeći? Gdje se može naći mjesto pod suncem, a da ga divlje zvijeri već nisu ugrabile? Tamu, mrak, tugu i jad ostavili su nam na raspolaganje. Ljudi su umorni i zasićeni nepravdom, koja biva svaki dan poslužena na srebrenom pladnju, krenu posustajati i lupati o prsa kako bi probudili prokletu zvijer, koja se unutar njih zašuškala i zakunjala, misleći kako će okusiti sreću bogatih, „uspješnih“ ljudi. Do tog poglavlja tek dolazim, ali koliko se da naslutiti, zvijeri ne poznaju smisao i svrhu života, ne dopuštaju ulaz sreći. Jednom prilikom Alojzije Stepinac reče: „Svaki čovjek bez obzira kojoj rasi ili naciji pripadao bez

obzira, je li svršio sveučilište u kojem kulturnom središtu Europe ili ide u lov za hranom u prašumama Afrike, svaki od njih jednako nosi u sebi pečat Boga Stvoritelja i ima svoja neotuđiva prava, kojih mu ne smije oteti ili ograničiti samovoljno nijedna ljudska vlast.“ Makar naša vremena nalikuju onima u vrijeme potopa, radi silne pokvarenosti koja je zavladała svijetom, ne dopustimo da nas napusti vedri optimizam, ne dopustimo da naši životi budu uništeni zbog gladnih zvijeri, uspravno stanimo na noge i ujedini mo nepravdom podijeljen svijet.

Andrea Šakota

Sportska natjecanja

Priredile: Kata Leko i Katarina Šantić

Kao i svake godine jedan od, usudimo se reći, razloga zašto su se učenici veselili školi bila su sportska natjecanja. Kao i obično, stariji su razredi imali prednost visinom, taktikom, boljim i dužim iskustvom. No bilo je i onih koji su nas iznenađili te došli do finala pa čak i osvojili prvo mjesto. Zatim je na red došlo ono što nitko nije mogao predvidjeti. Nastava je prestala zbog pandemije koronavirusa, no svi smo znali da je najvažnije sačuvati naše zdravlje i zdravlje svih oko nas. Stoga vam predstavljamo sportove koji su uspješno završeni i razrede koji su došli do samog vrha.

KOŠARKA

MUŠKI 3.e

1. Luka Hrkać
2. Ivan Grbešić
3. Zvonimir Galić
4. Niko Šušak
5. Bruno Karačić
6. Luka Bilinovac

ŽENSKE 3.d

1. Tea Marušić
2. Ana Marija Hrkać
3. Karla Zeljko
4. Tereza Vukoja
5. Katarina Kraljević
6. Iva Brkić

ODBOJKA

MUŠKI 4.e

1. David Zovko
2. Domagoj Karačić
3. Lovro Bošnjak
4. Vlado Zadro
5. Hrvoje Čavar
6. Luka Čavar

ŽENSKE 2.a

1. Gabrijela Grbešić
2. Gabrijela Ljubić
3. Iva Skoko
4. Marija Soldo
5. Božena Zovko
6. Danijela Hrkać
7. Anica Mabić
8. Nikolina Jurilj

BADMINTON

MUŠKI

1. Ante Čavar 3.e
2. Nikola Franjo Zovko 4.a
3. David Martić 4.a

ŽENSKE

1. Gabrijela Ljubić 2.a
2. Marta Mandić 3.f
3. Sara Milićević 2.c

Razredi po odjelima

Priredila: **Janja Martinović**

1. Martina Banožić 2. Marko Bevanda 3. Marko Bubalo 4. Mateo Bubalo 5. Katarina Čavar 6. Žana Ćuk 7. Barbara Galić
8. Iva Jelić 9. Ivan Jelić 10. Anamarija Martinović 11. Marijana Martinović 12. Iva Mikulić 13. Mia Mikulić 14. Ante Petrović
15. Ana Soldo 16. Janja Soldo 17. Antonija Udovičić 18. Vanesa Udovičić 19. Lea Vukoja

1. Petra Bubalo 2. Borna Čović 3. Ivan Galić 4. Ante Ivanković 5. Stanko-Andrej Jelčić 6. Jana Jelić 7. Matej Karačić
8. Ana Kraljević 9. Luka Kraljević 10. Marija Lončar 11. Jure Lovrić 12. Ivana Stela Ljubić 13. Elena Martinović
14. Josipa Penavić 15. Lana Putica 16. Ivana Rezić 17. Jago Skoko 18. Lucija Spajić 19. Matea Šakota 20. Mateo Topić
21. Petra Zovko Ivkić 22. Tomislav Zovko

1.c

Razrednica: **Anica Šušak**

1. Lucija Barać 2. Iva Čerkez 3. Filip Čović 4. Luka Čović 5. Anđela Ćorić 6. Anđela Galić 7. Klara Galić 8. Jana Grbešić
9. Ana Ivanković 10. Anton Ivanković 11. Iva Kožul 12. Petra Kožul 13. Ante Ljubić 14. Bože Mabić 15. Marko Mandić
16. Antonio Marić 17. Ana Miličević 18. Marko Musa 19. Sara Pavković 20. Nina Perko 21. Ivan Primorac 22. Gabrijela Šimić

1.d

Razrednica: **Ana Skoko**

1. Lucijana Anić 2. Ruža Čović 3. Iva Ćorić 4. Katarina Glavaš 5. Karlo Grbavac 6. Antonela Karačić 7. Branka Leko
8. Milka Leko 9. Patrik Lovrić 10. Nina Marušić 11. David Naletilić 12. Franjo Primorac 13. Maja Sabljic 14. Dominik Slišković
15. Petra Slišković 16. Iva Soldo 17. Jana Soldo 18. Andrea Šušak 19. Filip Šušak 20. Lovro Zeljko

Razrednica: **Dijana Soldo**

1. Marija Andačić
2. Iva Brekalo
3. Ines Bubalo
4. Alen Damjanović
5. Karla Grbešić
6. Ivica Hrkać
7. Tomislav Hrkać
8. Lara Karačić
9. Ana Kožul
10. Matea Kožul
11. Viktorija Kožul
12. Gabrijela Kožul
13. Lucija Lasić
14. Ružica Lasić
15. Mario Luetić
16. Ana Sesar
17. Petra Topić
18. Iva Zelenika
19. Mirna Zovko

Razrednik: **Damir Draškić**

1. Martina Brzica
2. Ante Bubalo
3. Gabrijela Bubalo
4. Lucija Bubalo
5. Marija Bubalo
6. Ante Čerkez
7. Gabrijela Grbešić
8. Danijela Hrkać
9. Nikolina Jurilj
10. Ivan Kovačić
11. Petar Kvesić
12. Gabrijela Ljubić
13. Anica Mabić
14. Nikola Mikulić
15. Josip Musa
16. Vinko Musa
17. Marija Perković
18. Antonio Pinjuh
19. Josip Sesar
20. Iva Skoko
21. Marija Soldo
22. Blagica Šarić
23. Marijana Udovičić
24. Božena Zovko

1. Luka Crnjac 2. Mihaela Crnjac 3. Ilijana Čuljak 4. Filip Čosić 5. Nikolina Ćuk 6. Slavka Galić 7. Domagoj Hrkać 8. Mia Hrkać 9. Ruža Karačić 10. Mateo Kvesić 11. Kata Leko 12. Antonio Ljubić 13. Lucija Ljubić 14. Luka Pavković 15. Josipa Radoš 16. Andrej Rajič 17. Katarina Šantić 18. Jelena Tomić 19. Ivan Topić 20. Vesna Vranjković 21. Nikola Zeljko

1. Lucija Bevanda 2. Anja Brekalo 3. Terezija Brekalo 4. Karla Čović 5. Katarina Galić 6. Mate Gugić 7. Ana Jelić 8. Iva Jelić 9. Ivan Karačić 10. Anica Kosir 11. Hrvoje Kraljević 12. Nikola Mandić 13. Luka Mikulić 14. Sara Miličević 15. Jozo Naletilić 16. Marko Nogalo 17. Ivo Novak 18. Valentina Pavković 19. Petra Slišković 20. Šima Soldo 21. Filip Šušak 22. Dominik Vujanović 23. Ante Vukoja 24. Ana Zovko 25. Karla Zovko

3.a

Razrednica: **Tonča Ćorić**

1. Marta Banožić 2. Ana Ćuk 3. Katarina Hrkać 4. Gabrijela Ivanković 5. Mijo Kolobarić 6. Sara Kolobarić 7. Maja Kovačić
8. Andrea Kožul 9. Antonija Kvesić 10. Iva Kvesić 11. Ilija Mikulić 12. Matej Mikulić 13. Patricija Mikulić 14. Josipa Milićević
15. Ivan Puljić 16. Domagoj Sabljčić 17. Dominik Sabljčić 18. Vatroslav Sabljčić 19. Marija Sušac

3.b

Razrednica: **Ankica Dujmović**

1. Josip Banožić 2. Ante Galić 3. Ivona Galić 4. Marija Galić 5. Ivona Ivanković 6. Marko Jelić 7. David Kožul 8. Tomislav Kožul
9. Matea Kvesić 10. Stjepan Kvesić 11. Ivana Mabić 12. Zvonimir Mabić 13. Janja Martinović 14. Nikolina Martinović
15. Domagoj Sabljčić 16. Lea Skoko 17. Antonija Soldo 18. Tina Spajić 19. Andrea Šakota 20. David Udovičić 21. Danijela Vukoja
22. Josipa Vukoja 23. Gabrijela Zeliko

3.C

Razrednik: **Mladen Kutle**

1. Antonia Brekalo 2. Gabriel Čolak 3. David Čović 4. Gabrijela Čović 5. Dominik Gilja 6. Iva Ivanković 7. Luka Jelić
8. Marija Jelić 9. Lovro Jurić 10. Gabrijela Kožul 11. Petar Kožul 12. Klara Kraljević 13. Marija Mišić [1] ?????? Preskočen]
15. Iva Pavković 16. Ana Primorac 17. Josipa Ravlić 18. Ante Rezić 19. Lara Rezić 20. Sofija Rezić 21. Emanuela Skoko
22. Luka Slišković 23. Nina Stanić 24. Marko Zlomislić 25. Ivan Zovko

3.d

Razrednica: **Vesna Čolak**

1. Iva Bošnjak 2. Iva Brkić 3. Ivan Bubalo 4. Martina Čolak 5. Ana-Marija Hrkać 6. Katarina Kosir 7. Katarina Kraljević
8. Marija Kraljević 9. Iva Kvesić 10. Mihaela Lasić 11. Iva Marušić 12. Ivan Marušić 13. Tea Marušić 14. Filip Musa
15. Ivana Musa 16. Anamarija Pavković 17. Ante Sabljčić 18. Ivan Soldo 19. Nikolina Soldo 20. Iva Vukoja 21. Luka Vukoja
22. Tereza Vukoja 23. Karla Zeljko 24. Ivan Zovko

3.e

Razrednica: **Ana Jelić**

1. Ines-Marija Bilinovac 2. Luka Bilinovac 3. Filip Cigić 4. Iva Crnjac 5. Nina Čerkez 6. Anđela Ćavar 7. Ante Ćavar
8. Renata Ćorić 9. Zvonimir Galić 10. Ivan Grbešić 11. Luka Hrkać 12. Lucija Jelić 13. Petra Jelić 14. Bruno Karačić
15. Klara Kraljević 16. Petra Kraljević 17. Helena Lasić 18. Iva Lasić 19. Petra Martinović 20. Ines Pavković 21. Marija Ravić
22. Mateo Rezić 23. Mate Sušac 24. Niko Šušak 25. Ivan Udovičić 26. Mario Vukoja

3.f

Razrednik: **Mario Brkić**

1. Barbara Babić 2. Iva Bubalo 3. Gabrijela Ćavar 4. Iva Ćubela 5. Marija Glavina 6. Frano Gugić 7. Nikola Jurilj 8. Antonija Kožul
9. Barbara Kožul 10. Mario Kožul 11. Marko Kožul 12. Jozo Matej Lasić 13. Marta Mandić 14. Nikolina Marić 15. Mila Matijević
16. Elizabeta Misir 17. Dora Nakić 18. Jelena Nakić 19. Barbara Soldo 20. Slavko Soldo 21. Karla Šušak 22. Anđela Tomić
23. Iva Zelenika 24. Lucija Zelenika

Glazba i TV

Priredila: Mara Galić

Često se kaže da mladi previše *bulje* u ekrane, no upravo su glazba i televizija ono što povezuje mlade i daje im teme za razgovor. Pitali smo naše maturante da odaberu glazbenike i serije koje najviše prate. Većina njih složila se da je nešto starija glazba bolja od današnje, pa su odabrali Olivera Dragojevića i grupe poput Prljavog kazališta i Parnog valjka koji su posebnu pažnju dobili nakon nastupa na prošlogodišnjem WHF-u. Slovenska R&B pjevačica Senidah očarala je Balkan stilom pjevanja i spotovima jedinstvenim za ova

Od odabira serija, maturantima su za oko posebno zapeli sitcomi poput *Teorije velikog praska* i *Prijatelja* koji prate živote različitih ljudi u velikim gradovima. Nakon humorističnih serija, na popisu slijede nešto ozbiljnije. HBO-ev *Chernobyl* u 5 dijelova katastrofu u istoimenom gradu opisuje od eksplozije i pokušaja zataškavanja sve do pronalaska rješenja, a Netflixova ZF horor serija *Stranger things* prati grupu djece u borbi protiv zvijeri iz drugog svijeta.

područja. Od stranih glazbenika poznati su Ed Sheeran i Avicii. Oni savršeno prikazuju današnju glazbu jer su Sheeranov pop i Aviciijev EDM (electronic dance music) uz trap najpoznatiji žanrovi ovog desetljeća. Tko poznaje pop kulturu 2010-ih zna Arianu Grande koju naraštaj ovogodišnjih maturanata prati već godinama, kako u glazbi tako i na televiziji. Film *Bohemian Rhapsody* iz 2018. godine vratio je evergreene grupe *Queen* na svjetske top liste, pa tako i na ovu.

Kada shvatiš kako ti zapravo nedostaje GfDM:

sva sportska natjecanja otkazana zbog koronavirusa

Prvenstvo GfDM:

Kad se probudiš i vidiš na WhatsApp-u 5 novih grupa s profesorima

kad te prozove na ploču i ti znaš riješit zadatak jer si to radio na pripremama neki dan

Italy: Dolphins return to canals due COVID-19

Meanwhile at GfDM:

Ja kada se
vratim u školu:

nitko:

Ja kada na dan sjednice
dobijem trećeg keca:

onaj lik koji uvijek
zapričava profesora da
ne pita i tako prođe sat

Kad vidis 13 novih
poruka na wppu

Poruke:

